

Anne-Mari Lounasvaara

Marika Rämö

ESKARI LINSSIN LÄPI –

Päiväkotimaailma lasten valokuvaamana

Sosiaalialan koulutusohjelma

2016

ESKARI LINSSIN LÄPI – Päiväkotimaailma lasten valokuvaamana

Lounasvaara, Anne-Mari
Rämö, Marika
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Toukokuu 2016
Ohjaaja: Pamppunen, Seppo
Sivumäärä: 52
Liitteitä: 4

Asiasanat: lapsilähtöisyys, projektityö, sosiaalipedagogiikka, valokuvaus, varhaiskasvatus

Opinnäytetyön tutkimuksellisenä näkökulmana oli selvittää, millaisena lapset näkevät päiväkotiympäristön. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena projektina porilaisen päiväkodin seitsemän esiopetusikäisen lapsen kanssa. Projektin pohjimmainen tarkoitus oli lisätä lapsilähtöisyyttä ja saada lapsen ääni kuuluviin.

Tutkimustuloksia hankittiin valokuvauksen sekä avoimen haastattelun menetelmin niin, että kukin projektiin osallistunut lapsi otti kolme kuvaa. Kuvien aiheina olivat lempipaikka päiväkodissa, kivointa päiväkodissa ja tylsintä päiväkodissa. Lapset as-kartelivat itse kuvilleen kehykset ja heidän tuotoksistaan koottiin taidenäyttely Porin pääkirjastoon.

Raportti koostuu projektin suunnitelmasta, toteutuksesta ja sen arvioinnista sekä opinnäytetyön teoreettista lähtökohdista. Teoreettisina lähtökohtina käsiteltiin varhaiskasvatusta, lapsilähtöisyyttä, Reggio Emilia –pedagogiikan periaatteita ja lisäksi kerrottiin sosiaalipedagogiikasta varhaiskasvatuksessa, erityisesti valokuvauksesta sosiaalipedagogisena työmenetelmänä.

Lasten ottamista kuvista tehtiin johtopäätös, että esikouluikäiset lapset haluavat aktiiviteetteja, joissa he pääsevät itse tekemään ja harjoittamaan monipuolisesti erilaisia taitoja. Lasten kuvien aiheet olivat vaihtelevia, se mikä oli toisen mielestä kivointa, oli jonkun toisen mielestä tylsintä.

PRESCHOOL THROUGH CAMERA LENS – Pictures of Kindergarten by Children

Lounasvaara, Anne-Mari
Rämö, Marika
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
May 2016
Supervisor: Pamppunen, Seppo
Number of pages: 52
Appendices: 4

Keywords: Child-Oriented Education, Early Childhood Education, Functional Project, Photography, Social Pedagogy

The purpose of this thesis was to research how children experience the environment of day care centre. The thesis executed as a functional project with seven pre-schoolers from day care centre in Pori. The aim of the thesis was to increase child-oriented education and to give children a voice.

The research material was collected by methods of photography and open interview. Every child took three pictures which topics was favorite place in kindergarten and also nicest and dullest activity in kindergarten. Children created frames for all of their pictures. Pictures were collected together as an art exhibition in Main Library of Pori.

The report consists the parts of the project; plan, execution and evaluation of execution and themes of theory. In the theoretical part of the thesis consists early childhood education, child-oriented education, basis of Reggio Emilia –pedagogy and social pedagogy – specific method of photography.

According to children pictures six-year-old child needs variable activity to practice new skills. Every theme of the pictures were different - someone's dullest activity where another's favorite.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TIETOPERUSTA JA TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
2.1	Varhaiskasvatus ja esiopetusikäinen lapsi	7
2.1.1	Varhaiskasvatus	7
2.1.2	Esiopetus	8
2.1.3	Kuusivuotiaan kehitysvaiheet ja niiden huomioiminen esiopetuksessa	9
2.2	Lapsilähtöisyys ja lapsen osallisuus.....	10
2.2.1	Lapsilähtöinen kasvatus.....	10
2.2.2	Lapsen osallisuus ja sen tukeminen.....	12
2.3	Reggio Emilia -pedagogiikka	13
2.3.1	Lähtökohdat ja historiaa	13
2.3.2	Pedagogiset periaatteet ja niiden soveltaminen	14
2.4	Sosiaalipedagoginen orientaatio varhaiskasvatuksessa	16
2.4.1	Taidekasvatus ja sen merkitys varhaiskasvatuksessa	18
2.4.2	Valokuvaus sosiaalipedagogisena työmenetelmänä.....	19
3	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	21
3.1	Tutkimuskysymys	21
3.2	Toiminnallisen ja tutkivan otteen yhdistävä opinnäytetyö	22
3.3	Opinnäytetyön tavoitteet	23
3.4	Opinnäytetyön eteneminen	24
3.5	Opinnäytetyön eettisyys	25
4	VALOKUVAUSPROJEKTIN TOTEUTTAMISVAIHEET JA ETENEMINEN	25
4.1	Suunnitelma	25
4.1.1	Ensimmäinen tapaamiskerta ja lasten motivointi	25
4.1.2	Kuvausprojekti lasten kanssa	27
4.1.3	Valokuvien viimeistely ja kutsujen teko	28
4.1.4	Taidenäyttely	29
4.2	Toteutus ja sen arviointi.....	29
4.2.1	Ensimmäinen tapaamiskerta ja lasten motivointi	29
4.2.2	Kuvausprojekti lasten kanssa	31
4.2.3	Valokuvien viimeistely ja kutsujen teko	33
4.2.4	Taidenäyttely	34
5	PROJEKTIN TULOKSET JA NIIDEN POHDINTA	35
5.1	Lempipaikka päiväkodissa.....	36
5.2	Kivointa päiväkodissa.....	40
5.3	Tylsintä päiväkodissa.....	44
6	YHTEENVETO	48
	LÄHTEET.....	50
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Isojen päiväkotiryhmien myötä lapsen henkilökohtainen huomioiminen jää usein melko vähäiseksi ja lapsen osallisuuden tukeminen on kasvattajan näkökulmasta haasteellista. Halusimmekin opinnäytetyönämme toteuttaa lapsilähtöisyyttä ja lapsen osallisuutta tukevan projektin, jossa lapsi pääsee itse vaikuttamaan ja saa yksilöllistä aikaa aikuisen kanssa.

Toiminnallisen projektin lisäksi tutkimuksellisenä näkökulmana opinnäytetyössämme halusimme lähteä tutkimaan, millaisena lapset näkevät päiväkotiympäristön; mikä on heidän mielestään kivaa ja mikä puolestaan ehkä tylsintä päiväkodissa, mikä on lapsen lempipaikka päiväkodissa ja millaisesta tekemisestä hän tykkää.

Toiminnallisen projektin ja tutkimuksellisen otteen yhdistimme valokuvausprojektin avulla. Annoimme lapselle kameran ja pyysimme ottamaan kolme kuvaa päiväkodista; mikä on lempipaikkasi päiväkodissa, mikä on mielestäsi kivointa päiväkodissa ja mikä on mielestäsi tylsintä päiväkodissa. Kuvien oton yhteydessä keskustelimme lasten kanssa ja käytimme avoimen haastattelun menetelmää.

Yhteistyökumppanimme opinnäytetyömme projektissa toimi porilainen päiväkotijärjestö, jossa siellä esiopetustaan käyvät seitsemän kuusivuotiaasta lasta. Yhteistyötä teimme myös Porin pääkirjaston kanssa, sillä järjestimme lasten ottamista valokuvista julkisen taidenäyttelyn Porin pääkirjaston lasten ja nuorten osastolle.

Tässä raportissamme kerromme opinnäytetyömme taustoja sekä tavoitteita, kuvaamme valokuvausprojektin toteuttamisvaiheen suunnitelman ja sen, miten toteutus loppujen lopuksi sujui. Lisäksi pohdimme toki myös tutkimuskysymyksemme tuloksia ja kokoamme tiiviin yhteenvedon koko opinnäytetyöprosessista. Emme kuitenkaan halunneet lähteä analysoimaan lasten kuvia yksilöllisesti, vaan olemme keskittyneet vain

kuvaamaan lapsen kuvien aiheita sekä pohtimaan saamiamme tuloksia yleisemmällä tasolla.

Pohjustamme tätä kaikkea teoreettisin lähtökohdin ja tässä raportissamme kerromme-kin aluksi varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja kuusivuotiaan kehitysvaiheista. Tämän jälkeen kerromme, mitä on lapsilähtöisyys ja lapsen osallisuus sekä kuvaamme Reggio Emilia -pedagogiikan periaatteita. Käyttämämme valokuvaus on menetelmänä sosiaalipedagoginen työmenetelmä, jonka vuoksi avaamme myös sosiaalipedagogiikan, taidekasvatuksen sekä valokuvamenetelmän käsitteitä.

Opinnäytetyömme on parityö ja alusta alkaen meille on ollut selvää, että työt tehdään yhdessä. Kuitenkin työtehtäviä on joiltakin osin pitänyt jakaa, mutta varsinaiseen projektin toteuttamiseen on tarvittu meitä molempia. Marika on hoitanut yhteydenpidon ja erinäiset järjestelyt yhteistyöpäiväkotimme kanssa, kun taas Anne-Mari puolestaan on ollut yhteydessä kirjastoon ja järjestellyt asioita siltä osin.

Raportti on kirjoitettu tietoperustaa ja teoreettisia lähtökohtia lukuun ottamatta yhdessä. Olemme jakaneet teoriaa niin, että Anne-Mari on perehtynyt varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lainsäädäntöön sekä kuusivuotiaan kehitysvaiheisiin. Lisäksi hän on tutustunut Reggio Emilia –pedagogiikkaan. Marika sen sijaan on keskittynyt lapsilähtöisyyteen ja lapsen osallisuuteen sekä sosiaalipedagogiseen orientaatioon. Kuitenkin olemme täydentäneet toistemme osuuksia ja muokanneet tekstiä yhtenäiseksi.

2 TIETOPERUSTA JA TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Varhaiskasvatus ja esiopetusikäinen lapsi

2.1.1 Varhaiskasvatus

Laki lasten päivähoidosta päivitettiin varhaiskasvatuslaiksi 1.8.2015 alkaen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muussa muodossa toteutettavaa varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36, 1§)

“Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.” (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36, 1§)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea ja edistää lapsen henkilökohtaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista sekä hyvinvointia. Varhaiskasvatusympäristö tarjoaa lapselle turvallisen oppimisympäristön, joka kannustaa kehittymään ja oppimaan uusia asioita, ja tätä kautta saamaan positiivisia oppimiskokemuksia. Lapsella tulee olla mahdollisuus toteuttaa erilaisia leikkejä sekä saada kokea liikunta-, taide- ja kulttuurikokemuksia. Varhaiskasvatuslain tavoitteisiin on kirjattu myös sukupuolten tasa-arvoisuuden edistäminen, monikulttuurisuuden ymmärtäminen ja sen arvostaminen sekä lasten yhdenvertaiset oikeudet tavoitteelliseen ja suunniteltuun varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36, 2a§)

Monesti varhaiskasvatuksen sisältö määrittyy kuitenkin pitkälti sen mukaan, mitkä ovat lastentarhanopettajan omat mielenkiinnonkohteet sekä vahvuudet. Esimerkiksi tilanteessa, jossa ryhmän aikuiset eivät ole lainkaan kiinnostuneita musiikista tai he eivät koe sitä omaksi vahvuudekseen, saattaa musiikin osuus jäädä varsin suppeaksi.

Kasvattajien mielenkiinnonkohteiden lisäksi valitettavan usein varhaiskasvatuksen suunnitteluun vaikuttaa raha ja talous. Päiväkodeille annettavilla resursseilla on merkittävä vaikutus siihen, millaisia välineitä tai käytettävää aineistoa on mahdollista

hankkia. Tämä vaikuttaa suoraan siihen, millaisia pelejä ja leikkejä lasten kanssa voidaan leikkiä ja millaisia askartelumateriaaleja on käytössä. Myös esimerkiksi teknologian lisääntyminen varhaiskasvatuksessa on riippuvaista taloudesta - teknologiaa yritetään koko ajan lisätä, mutta tosiasia on, että uudet laitteet ovat kalliita.

Varhaiskasvatus on jokaisen alle kouluikäisen lapsen oikeus, johon osallistumisesta päättävät lapsen vanhemmat. Vanhemmat hakevat lapselleen varhaiskasvatuspaikkaa omasta kunnasta ennen hoidon tarpeen alkua. Maksu varhaiskasvatuksesta määräytyy perheen koon ja tulojen mukaan. Maksuun vaikuttaa myös hoidon tarpeen määrä, tarvitseeko lapsi päivittäistä hoitoa vai riittääkö perheelle vain muutama päivä kuukaudessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut 2016)

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta perheiden tarpeen mukaan, myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Lisäksi lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta äidinkiellellään; suomeksi, ruotsiksi tai saameksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut 2016) Kunta voi järjestää varhaiskasvatuksen toiminnan hoitamalla sen itse, olemalla jäsenenä kuntayhtymässä tai hankkimalla palvelut valtiolta, toiselta kunnalta tai yksityiseltä toimijalta (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36, 10§).

2.1.2 Esiopetus

Esiopetus on kuusivuotiaille järjestettävää varhaiskasvatusta. Se on ilmaista opetusta, jonka tavoitteena on parantaa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla lapsen sosiaalisia taitoja ja itsetuntoa. Mahdolliset oppimisvaikeudet pyritään huomaamaan jo esiopetuksessa, jotta niihin voidaan puuttua riittävän ajoissa ja näin ollen helpottaa lapsen tulevaa koulutaivalta. (Opetushallituksen www-sivut)

2015 voimaan astuneen lain mukaan jokaisen lapsen on osallistuttava vuoden mittaiseen esiopetukseen oppivelvollisuutensa alkamista edeltävänä vuonna. (Perusopetuslaki 12.12.2014/1040, 26 a §)

Esiopetus mahdollistaa lapselle uusien asioiden kokemista ja oppimista sekä antaa tarpeellisia tietoja ja taitoja myöhempää elämää varten. Sen tarkoituksena on innostaa lasta ja tukea lapsen kasvua ihmisyyteen sekä eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenenä olemiseen. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014)

Toiminnan tulisi olla lapsilähtöisesti suunniteltua ja ryhmässä olevien lapsien mielenkiinnonkohteet huomioonottavaa (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014). Kuitenkin toiminnan sisältöön vaikuttavat paljon lastentarhanopettajan omat mielenkiinnon kohteet vaikka ideat pitäisi ottaa lapsilta ja lasten mielenkiinnonkohteista. Jokaisen esiopetusvuoden pitäisi siis olla sisällöltään erilainen, koska jokainen lapsiryhmäkin on erilainen. Toimintaa ohjaavat toki tietyt tavoitteet, mutta se, millä tavoilla asioita opetellaan, on varhaiskasvattajan käsissä. Esiopetuksen ei siis tarvitse olla pelkästään siihen tarkoitettun oppikirjan läpikäymistä.

Omalla opinnäytetyöllämme haluamme tuoda yhdelle esiopetusryhmälle jotain, mitä he eivät välttämättä muuten pääsisi tekemään. Nykyisin valokuvaaminen on helppoa, koska siihen soveltuvia laitteita on niin paljon. Tästä huolimatta sitä ei ehkä hyödynnetä lasten kanssa niin paljoa kuin olisi mahdollista.

2.1.3 Kuusivuotiaan kehitysvaiheet ja niiden huomioiminen esiopetuksessa

Esiopetusvuosi on lapselle eräänlainen murroskohta, jossa hän siirtyy pikkulapsivaiheesta koululaiseksi. Tämä siirtymävaihe on kokonaisvaltainen ja se koskettaa lapsen kehityksen kaikkia osa-alueita. Fyysisesti kasvun painopiste on lapsen raajoissa. Nopeasti kasvavat kädet ja jalat eivät tahdo pysyä paikallaan. Levottomuuteen ei kuitenkaan auta käskyt pysyä paikallaan, vaan lapsi tarvitsee riittävästi liikettä ja liikuntaa, jotta hänen motorinen kehityksensä ei kärsi. (Lautela 2011, 31)

Käsien ja jalkojen lisäksi levottomia saattavat olla myös kuusivuotiaan tunteet ja mielikuvitus. Tunteiden ailahtelu ja yhtäkkiset kiukunpuuskat kuuluvat ikäkauden kehitysvaiheeseen ja kehittynyt mielikuvitus saa lapsen toisinaan uppomaan erilaisiin roolileikkeihin. (MLL:n vanhempainnetin www-sivut) Lapsen todellisuuskäsitys onkin vielä kuvitteellinen ja lapsen voi olla vaikeaa erottaa koettua kuvitellusta (Jantunen 2011, 55).

Lapsi kokeilee myös rajojaan ja hän saattaa olla omassa toiminnassaan ajoittain epävarma. Tällöin hän tarvitsee aikuisen asettamia selkeitä rajoja sekä kannustavaa ja rohkaisevaa ilmapiiriä. (Lautela 2011, 32) Rajojen kokeilun taustalla on aloitteellisuuden kehittymisen herkkyyskausi, jolloin lapsi alkaa tehdä omia valintoja ja ryhtyä oma-aloitteisemmaksi (Jantunen 2011, 55).

Kuusivuotias lapsi haluaa voittaa, olla paras ja ensimmäinen. Hänen maailmankuvansa on vielä hyvin minäkeskeinen (Jantunen 2011, 56). Hän viettää usein mielellään paljon aikaa kavereiden kanssa ja lapsen ystävyysuhteet kehittyvät hiljalleen yhä kestävämmiksi. Kavereiden mielipiteet vaikuttavat omiin mielipiteisiin ja kavereihin yritetään usein tehdä vaikutus liioittelemalla ja leuhkimalla. Esiopetusikäiset lapset usein ymmärtävät jo melko hyvin oikean ja väärän eron ja lapsi saattaa tosissaan suuttua, jos kavereiden kesken häntä kohdellaan epäoikeudenmukaisesti. (MLL:n vanhempainneitin www-sivut)

Toiminnassaan varhaiskasvattajan tulisi aina huomioida lapsen ikätaso sekä henkilökohtainen kehittyminen. Omassa toiminnassamme pyrimmekin ottamaan huomioon esikoululaisten kehitysvaiheet, emmekä esimerkiksi halua haastatella lapsia niin, että lapsi joutuisi istumaan liian kauan paikoillaan. Haluamme myös työskennellä jokaisen lapsen kanssa yksitellen, jotta kuulemme lapsen oikeat ja omat mielipiteet ilman, että esimerkiksi parhaan kaverin läsnäolo ja valinnat vaikuttaisivat siihen, mistä hän haluaa ottaa valokuvansa.

2.2 Lapsilähtöisyys ja lapsen osallisuus

2.2.1 Lapsilähtöinen kasvatus

Lapsilähtöisyys lyhyesti kuvattuna tarkoittaa sitä, että lapsi saa olla lapsi lapsen maailmassa. Helposti nykymaailmassa lapsilähtöisyys ymmärretään väärin ja ajatellaan sen tarkoittavan vapaata kasvatustilaa, jossa lapsi saa elää ja tehdä vapaasti mitä haluaa. Aito lapsilähtöisyys vaatii kuitenkin myös aikuisen roolin omaksunutta aikuista. Aikuisen tehtävä on olla lapselle turvallinen tuki, joka asettaa rajat ja uskaltaa myös

pitää niistä kiinni. Aikuinen luo lapselle luonnonlakeihin perustuvat raamit ja rytmin, mutta toteutettavan toiminnan ja tekemisen ideat otetaan lapsilta. (Jantunen 2011, 6)

Lapset kokeilevat rajojaan ja aikuisena voi toisinaan olla vaikeaa pitää kiinni asettamista rajoista ja helposti moni saattaa heltyä lapsen itkiessä surullisena. Asettamista rajoista kiinni pitävä aikuinen luo kuitenkin lapselle turvaa. Lapsi voi ikään kuin levätä arjen rutiineissa ja luottaa siihen, että arki kantaa ja rullaa omalla painollaan. (Jantunen 2011, 7)

Turvallisten rajojen lisäksi nykytutkimuksen mukaan lapsi tarvitsee huolenpitoa ja valvontaa. Aikuisen tehtävä on myös mahdollistaa lapselle onnistumisen kokemuksia ja antaa kiitosta, kun siihen on aihetta. Näiden lisäksi lapsilähtöiseen kasvatukseen kuuluu lapsen huomioiminen yksilönä ja kiinnostuneisuus lapsen asioista. Jokaisella lapsella on omat tarpeet ja mielipiteet, jotka aikuisen tulisi huomioida. (Hermanson 2012)

Lapsilähtöisessä kasvatuksessa aikuinen toki mahdollistaa lapselle onnistumisen hetkiä, mutta tämä ei kuitenkaan tarkoita, että aikuinen minimoisi kaikki lapseen kohdistuvat pettymykset ja epäonnistumiset. Pettymykset ovat osa elämää ja sen sijaan, että aikuinen poistaisi ne lapsen elämästä, on tärkeämpää opetella yhdessä lapsen kanssa käsittelemään ja tunnistamaan erilaisia tunteita. (Hermanson 2012)

Lapsilähtöisyys ei aina ole kasvattajalle helpoin valinta. Sateisella ilmalla olisi helpompaa jäädä lapsiryhmän kanssa sisälle kuin kiskoa yli kahdellekymmenelle lapselle kurahousut jalkaan, ja lähipuistoon tehtävän retken sijasta olisi vähemmän työlästä ulkoilla pelkästään oman päiväkodin pihassa ja sen sijaan, että askarreltaisiin pääsiäisenä hienoja virpomisvitsoja, on helpompaa jättää ne pajunoksat ojanpientareelle kasvaamaan.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena ei kuitenkaan ole se, että työntekijöillä olisi mahdollisimman helppoa. Ei riitä, että saa päivän aikana lapsen perustarpeet täytettyä; vatsat täyteen ruokaa, pienet päiväunet ja puhtaat vaatteet. Sen sijaan tarkoitus on antaa lapselle mahdollisuus iloita, saada hyviä kokemuksia erilaisista asioista, oppia joka päivä jotakin uutta ja löytää omia kiinnostuksen kohteitaan sekä vahvuuksiaan.

Varhaiskasvatus muuttuu ja kehittyy kokoajan. Toiminta on mennyt ja todennäköisesti menee jatkossakin lapsilähtöisempään suuntaan - mikä on hyvä asia. Haasteena tälle kehitykselle on kuitenkin varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne. Päiväkodeissa työskentelee monia henkilöitä, jotka ovat saaneet koulutuksensa ennen kuin koko lapsilähtöisyys-käsitettä on otettu käyttöön. Tämän myötä henkilöstöllä on eri näkemyksiä toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Lisääntyneen lapsilähtöisyyden ansioista varhaiskasvatuksessa pystytään nykyisin huomioimaan paremmin jokainen lapsi yksilönä. Tästä kehityksestä hyötyvät eniten erityistä tukea tarvitsevat lapset. Kuitenkin koko ajan kasvavat ryhmäkoot vaikeuttavat lapsilähtöistä toimintaa. Kun lapsia on paljon, on luonnollisesti vaikeaa huomioida jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet.

2.2.2 Lapsen osallisuus ja sen tukeminen

Lapsilähtöinen kasvatus tukee lapsen osallisuutta, joka on jokaisen lapsen oikeus. Yhdistyneiden kansakuntien lasten oikeuksien yleissopimuksen 12. artiklassa lapsen osallisuudesta on kirjattu seuraavasti:

“Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimitissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.”

Lapsen osallisuus tarkoittaa siis lapsen mahdollisuutta tuoda esille mielipiteitään ja näkemyksiään ja näin vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin. (Terveiden ja hyvin-

voinnin laitoksen www-sivut 2016) Lapsen osallisuus on sidottuna hänen kulttuuriin, sosiaaliseen ja poliittiseen taustaansa ja nämä asiat vaikuttavat lapsen jokapäiväisiin, itseään koskeviin päätöksiin (Percy–Smith & Thomas 2010, 357).

Lapsen kuulluksi tuleminen on jokaisen lapsen perusoikeus, mutta sillä on vaikutusta myös esimerkiksi lapsen itsetunnon rakentumisen kannalta. Omien mielipiteiden julkittaminen ja itsensä ilmaiseminen ovat asioita, jotka luovat perustaa ja rakentavat lapsen itsetuntoa. (Iwarsson)

Tärkeää on, että lapsi itse kokee tulevansa kuulluksi. Ei voida puhua osallisuuden toteutumisesta, mikäli lapselle itselleen ei tule sellaista oloa, että hänen mielipiteensä tai ajatuksensa ovat otettu huomioon. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016) Sen lisäksi, että kasvattaja kysyy lapselta lyhyesti tämän mielipidettä, hänen tulisi myös keskustella lapsen kanssa siitä, mitä hän haluaisi päiväkodissa tehtävän ja kokeeko hän, että päiväkodissa tehdään sellaisia asioita, joiden tekemisestä hän nauttii.

2.3 Reggio Emilia -pedagogiikka

2.3.1 Lähtökohdat ja historiaa

Reggio Emilia -pedagogiikka on kotoisin Pohjois-Italiasta, Reggio Emilian kaupungista. Kaupunki on tänä päivänäkin tunnettu varhaiskasvatuksestaan ja vierailuja kaupunkiin tehdään ympäri maailmaa. Reggio Emilian -pedagogiikasta kiinnostui ensimmäisenä pohjoismaana Ruotsi, jonka jälkeen myös muut pohjoismaat seurasivat perässä. (Puurula 2015)

Tämä kyseinen pedagogiikka sai alkunsa toisen maailmansodan jälkeen, kun kaupungin naiset halusivat tarjota lapsilleen paremman tulevaisuuden sodan loputtua. He rakensivat itse ensimmäisen päiväkodin sekä järjestivät erilaisia varainkeruutapahtumia, jotta päiväkotiin saatiin esimerkiksi lapsille sopivan kokoiset huonekalut. (Puurula 2015)

Loris Malaguzzi oli silloinen kansakoulunopettaja, joka kuuli naisten rakentavan päiväkotia lapsilleen. Hän kiinnostui asiasta ja vierailtuaan päiväkodissa vanhemmat suostuttelivat Malaguzzin päiväkotinsa ensimmäiseksi opettajaksi. (Wallin 2000, 12–14) Henkilökunnan ja lasten vanhempien kanssa yhdessä Malaguzzi kehitti Reggio Emilia – pedagogiikan, joten pedagogiikalla ei siis ole yhtä tiettyä kehittäjää (Puurula 2015).

Muutamien vuosien aikana samankaltaisia päiväkoteja rakennettiin lisää, mutta valtiolta ei saatu minkäänlaista tukea näihin rakennustöihin tai valmiisiin päiväkoteihin. Vasta vuosien päästä päiväkodit kunnallistettiin ja tällöin Malaguzzista tuli päiväkotien johtaja ja henkilökunnan palkka moninkertaistui. (Puurula 2015)

2.3.2 Pedagogiset periaatteet ja niiden soveltaminen

Reggio Emilia – pedagogiikan ajattelu pohjautuu siihen, että lapsella on sata kieltä, sata kättä, sata tapaa ajatella. Jokaisella lapsella on siis lukemattomia tapoja oppia, tehdä ja toimia lapsen maailmassa. (Heinimaa 2000, 277)

Malaguzzin ajattelu korostaa vuorovaikutuksen merkitystä, jonka avulla lapsi sekä aikuinen kommunikoi sekä oppii ympäristöstään. Lapsien annetaan arkisissa askareissa ja tilanteissa harjoitella vuorovaikutusta toistensa kanssa. (Wallin 200, 6) Lapsille ominaisia ristiriitatilanteita leikeissä ei mennä aikuisen toimesta ohjaamaan vaan annetaan lasten itse opetella tuomaan esille omia mielipiteitään ja näin myös puolustamaan omaa kantaansa. Tämän nähdään edistävän demokraattista yhteiskuntaa. (Wallin 2000, 57)

Reggio Emilian pedagogiikka, kuten monet muutkin vaihtoehtopedagogiikat, perustuvat siihen, että oppiminen nähdään tutkivana, valmiita vastauksia antamattomana sekä luovuutta korostavana tapana elää ja tutustua maailmaan. Reggio Emilian mukaan oppimiseen tai kehitykseen ei ole tarkkoja tai valmiita kaavoja, kehitysaikatauluja eikä tulosten mittaamista. Näin lapsille luodaan luovaa ja yksilöllisyyttä tukevaa kasvatusilmapiiriä. (Wallin 2000, 6)

Pedagogiikka korostaa lapsen tutkivaa oppimista, jota lapsi saa harrastaa turvallisessa ympäristössä. Tutkivaa oppimista on monen muotoista ja sitä voidaan tukea monella tavalla. Ympäristöllä ajatellaan olevan suuri merkitys ja sen toimivan myös opettajana lapselle. Ympäristö luo lapselle virikkeitä, innostusta sekä haasteita kehittää ja rohkaista mielikuvitustaan ja ajatuksiaan. (Wallin 2000, 20 & 24)

Pedagogiikalle on ominaista, että päiväkodissa tai päiväkodin ryhmässä toteutetaan pedagogista projektia. Projektin perustana on ilmiö tai aihe, jonka päiväkodin opettajat ovat huomanneet kiinnostavan lapsia. Lapset saavat projektien edetessä eri keinoin kertoa omia havaintojaan sekä käsityksiään, joiden myötä projektit muuttuvat ja kehittyvät jatkuvasti. Päiväkodin opettajien tehtävänä on dokumentoida projektin etenemistä sekä lasten ajatuksia ja päätelmiä projektin vaiheista ja lopputuloksesta. Dokumentoinnin tarkoitus on tehdä näkyväksi päiväkodin arki lapsille, vanhemmille sekä työntekijöille itselleen. (Heinimaa 2000, 279–280)

Opinnäytetyömme projekti on hyvin samankaltainen kuin Reggio Emilia -pedagogiikka käytettävissä päiväkodeissa toteutetut projektit. Tosin ajallisten resurssien vuoksi emme pysty toteuttamaan esimerkiksi koko esiopetusvuoden kestävää projektia, vaan kyse on hieman lyhemmän mittakaavan projektista. Haluamme opinnäytetyöllämme myös edistää lapsen tutkivaa oppimista ja senkin vuoksi koemme, että projektissamme on paljon Reggio Emilia -pedagogiikalle tyypillisiä piirteitä.

Reggio Emilia pedagogiikkaa käyttävät kasvattajat panostavat työssään lasten yksilölliseen havainnointiin arjessa. Lapsen taitoja havainnoidaan yksilötoiminnan sekä ryhmässä toimimisen aikana. Havaintoja kirjataan jatkuvasti ja näin tietoisuutta lapsesta ja hänen taidoistaan tulee esille säännöllisesti. Havainnoinnilla saadaan tietoutta lapsen henkilökohtaisen kehityksen lisäksi myös koko ryhmän taidoista sekä tarpeista. Havainnoinnin sekä dokumentoinnin menetelmiä voisi hyödyntää varhaiskasvatuksessa laajemmin, mikä ohjaisi kasvattajaa suunnittelemaan oman lapsiryhmänsä edun mukaista toimintaa.

Koska Reggio Emilian pedagogiikka on alun perin vanhemmista lähtevää, korostetaan vanhempien osallisuutta ja heidän mahdollisuuttaan vaikuttaa ja tehdä yhteisiä päätök-

siä päivähoidon kannalta vielä nykyäänkin. Jokainen vanhempi halutaan toivottaa tervetulleeksi päivähoidon maailmaan, kuten heidän lapsensakin. Vanhempien osallisuuden avulla voidaan järjestää juhlia, retkiä ja muuta arjesta poikkeavaa toimintaa. (Wallin 2000, 108–110) Myös me haluamme opinnäytetyössämme ottaa vanhemmat mukaan toimintaan järjestämällä heille yksityistilaisuuden ennen julkisen valokuvanäytelyn alkamista.

2.4 Sosiaalipedagoginen orientaatio varhaiskasvatuksessa

Sosiaalipedagogiikka on ensisijaisesti ajattelun tapa, mutta se voidaan nähdä niin tieteenalana, oppiaineena kuin ammatillisena orientaationakin. Todellisuudessa sitä ei kuitenkaan voida pitää pelkästään ideologiana, koska vasta käytännön toiminnan kautta sosiaalipedagogiikka muuttuu sosiaalipedagogiikaksi. (Kylén, Talentia ry) Käytännön ja teorian selkeä erottaminen toisistaan onkin sosiaalipedagogiikassa täysin mahdotonta (Kurki 2002, 33).

Sosiaalipedagogiikka ei ole vain muodollinen kaava, vaan se on ensisijaisesti ajattelun väline, joka mahdollistaa kyseiseen ajattelumalliin perustuvan toiminnan tuottamista, korostaen suuresti päätöksistä vastuussa olevan henkilön merkitystä. Luonteeltaan sosiaalipedagogiikka onkin varsin vahvasti soveltavaa sekä käytännöllistä. Oppialana se puolestaan pohjautuu filosofiaan ja etiikkaan ja on ajatusmaailmaltaan hyvin normatiivista eli ohjeellista. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 117) Sosiaalipedagogiikka tukee humanistisia arvoja ja periaatteita ja se pohjautuu ajatukseen, että kasvatuksella voidaan vaikuttaa ihmisen sosiaaliseen asemaan (ThemPra:n www-sivut).

Varsinaisia työmenetelmiä sosiaalipedagogiikassa on monia ja esimerkiksi taide- ja kulttuurilähtöisten työmenetelmien hyödyntäminen voidaan katsoa sosiaalipedagogiseksi toiminnaksi (Kumpulainen 2013). Juuri monipuolisuutensa vuoksi sosiaalipedagoginen toiminta sopii mielestämme osaksi varhaiskasvatusta ja se tarjoaa monia erilaisia menetelmiä, joita voi soveltaa myös lasten kanssa toteutettaviksi.

Työotteena sosiaalipedagogisuus ilmenee, kun ammattilainen on sisäistänyt sosiaalipedagogiikan teorian ja käyttää sitä näkökulmaanaan työhön. Tällöin ammattihenkilö

kohtaa asiakkaan eli lapsen kasvatuksellisesti, jolloin vuorovaikutus korostuu ihmiseltä ihmiselle, eikä niinkään ammattilaiselta avun tarvitsevalle. Dialogisuus eli vastavuoroinen ja tasa-arvoinen keskustelu on tärkeää, eikä työntekijän eli meidän tapauksessamme varhaiskasvattajan ole tarkoitus missään vaiheessa asettua asiakkaan yläpuolelle. (Kumpulainen 2013)

Lasten kanssa helposti kuitenkin tulee asetelma, jossa aikuinen on lapsen yläpuolella. Toki aikuisen tehtävä on olla lapselle rajat asettava kasvattaja, mutta esimerkiksi tavallisessa keskustelussa lapsen kanssa aikuisen tulisi kiinnittää huomiota jo ihan pelkästään siihen, ettei fyysisesti ole lapsen yläpuolella. Lasten kanssa tulisi keskustella niin, että ollaan fyysisesti samalla tasolla. Tämä tarkoittaa usein sitä, että aikuisen on joko istuttava alas tai kyykistyttävä niin, että hänen kasvonsa ovat samalla korkeudella lapsen kasvojen kanssa.

Dialogisuus ohjaa sosiaalipedagogista toimintaa vahvasti, mutta sen lisäksi tärkeitä ovat myös kokemuksellinen oppiminen ja yhteinen toiminta asiakassuhteessa. Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on pyrkiä parantamaan yksilön elämänlaatua ja tätä kautta nostattamaan koko yhteiskunnan hyvinvointia. Yksittäisten ihmisten kasvatuksella voidaan muuttaa koko yhteiskuntaa. (Kumpulainen 2013)

Tarkoituksena sosiaalipedagogiikassa on siis auttaa yksilön sosialisatiota eli yksilön kasvamista yhteiskunnan jäseneksi prosessinomaisesti sekä ehkäistä ja lievittää sosiaalisia ongelmia kasvatuksen avulla. Ajatus on, että ihminen oppii yhteiselämään toisten ihmisten kanssa ja kasvaa osaksi ympärillä olevaa yhteiskuntaa eli ihmisestä tulee niin sanotusti yhteiskuntakelpoinen ja hyödyllinen yhteiskunnan jäsen. Tavoitteena on löytää yksilölle paikka jatkuvasti muuttuvasta yhteiskunnasta niin taloudellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti kuin poliittisestikin. (ThemPra:n www-sivut)

Yhteisötasolla sosiaalipedagogiikka pyrkii ehkäisemään syrjäytymisen eri muotoja ja puuttumaan erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin. Toiminta kuitenkin useimmiten tapahtuu yksilötasolla niin, että pureudutaan vahvasti yksittäisen ihmisen tarpeisiin ja pohditaan hänen hyvinvointinsa eri ulottuvuuksia. (Karila ym. 2001, 118)

Sosiaalipedagogiikassa ajatellaan, että yhteisö on osa yksilöä. Yksilö on sosiaalinen olento, jolla on biologinen tarve kuulua johonkin ryhmään. Yksilö on ainutlaatuinen persoona, mutta kasvaakseen täyteen kukoistukseensa hän tarvitsee ympärilleen toisia persoonia ja heistä muodostuvan yhteisön. Vaikka sosiaalipedagogiikassa pyritäänkin kasvattamaan yksilö osaksi yhteiskuntaa, ei pohjimmainen tarkoitus kuitenkaan ole kasvattaa yksilöä yhteisöä varten tai sen hyväksi. (Karila ym. 2001, 122)

Työnä sosiaalipedagogiikka on hyvin arkilähtöistä, eikä kyse ole mistään korkealentoisista ja hienoista käsitteistä, vaan yksinkertaisesti asiakkaan elämän ja tavallisen arjen hallinnasta (Kumpulainen 2013). Työ päiväkodissa on myös hyvin arkilähtöistä, joten koemme, että sosiaalipedagogiikka sopii senkin vuoksi hyvin juuri varhaiskasvatukseen. Toimiva, ja lapsen näkökulmasta ennen kaikkea pysyvä, arki luo turvaa. Arjesta pyritään tekemään lapselle mieluista ja paremmin toimivaa riippumatta työntekijän tai yhteiskunnan käsityksestä hyvästä arjesta. Lapselle luodaan rooleja ja rutiineja, jotka helpottavat käytännöllisten asioiden hoitamista.

2.4.1 Taidekasvatus ja sen merkitys varhaiskasvatuksessa

Yhdistyneiden Kansakuntien lasten oikeuksien yleissopimus on hyväksytty 20.11.1989, Suomessa sopimus on toiminut lain tasoisena vuodesta 1991. Yleissopimus on laaja ja kattava sopimus lasten eriävistä oikeuksista, joka sisältää artiklan myös lasten oikeudesta taide- ja kulttuurikasvatukseen. (Lapsen oikeuksien WWW-sivut 2016)

Lasten oikeus taide- sekä kulttuurikasvatukseen on kirjattu YK:n yleissopimuksen 31§ toiseen momenttiin.

“Sopimusvaltiot kunnioittavat ja edistävät lapsen oikeutta osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään ja kannustavat sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoihin.”

(Lasten oikeuksien asetus 60/1991 31§ 2)

Lasten kaikenlaisten oikeuksien toteutuminen on aikuisten, kuten esimerkiksi päiväkodin kasvattajien, vastuulla (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 4). YK:n sopimuksen lisäksi taiteellinen kokemus ja ilmaisu on kirjattu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhtenä lapselle ominaisena tapana toimia ja kehittyä. Varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu sisällölliset orientaatiot, joiden joukosta löytyy myös esteettinen orientaatio. Taiteellinen kokemus ja ilmaisu kuuluvat esteettiseen orientaation. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 23, 28)

Esteettisen orientaation myötä varhaiskasvattajilla on velvollisuus taiteellisen ja kulttuurisen kasvatuksen toteutumisesta päivähoidossa. Lasten kanssa esteettinen orientaatio toteutuu arjessa mm. kuvataiteena, lastenkirjallisuutena, musiikkina ja liikuntana. (Ruokonen & Rusanen 2009, 10) Kasvattaja luo lapsiryhmälle ikätasoaan vastaavia, erilaisia mahdollisuuksia luovan ympäristön, mikä kannustaa ja innostaa lasta omiin taidelähtöisiin tuotoksiin ja leikkeihin (Ruokonen & Rusanen 2009, 12). Projektillamme toivommeekin antavamme lapsille mahdollisuuden tutustua myös valokuvaukseen, joka niin ikään kuuluu osaksi taidekasvatusta.

Taidekasvatuksen ja luovuuden kehittymisen päätarkoituksena voi olla monenlaisten erilaisten taitojen kehittyminen. Kasvattajan asettamat tavoitteet toiminnalleen määntyvät ryhmän taito- sekä ikätason mukaan. Toiminnan tavoitteena voi mm. olla kädentaitojen kehittäminen, karkea- ja hienomotoristen taitojen kehittäminen, kouluun valmistavien taitojen kehittäminen tai itsensä ilmaiseminen luovin keinoin. (Jensen 2014, 43)

2.4.2 Valokuvaus sosiaalipedagogisena työmenetelmänä

Valokuvat tuottavat tietoa, ne herättävät ajatuksia, tunteita sekä muistikuvia. Jo vanha sananlasku sanoo ”yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa”. Valokuvaterapia on yksi psykoterapian työväline, jota voivat antaa vain koulutetut terapeutit. Valokuvasta voidaan kuitenkin käyttää soveltaen myös sosiaalialan työkentällä. Tällöin puhutaan terapeuttisesta valokuvan käytöstä. (Väliavaara 2008)

Terapeuttisena menetelmänä valokuvaus on suhteellisen uusi, se on otettu Suomessa käyttöön Lauri Mannermaan tuomana vasta 1990-luvun loppupuolella. Vähitellen se on kuitenkin rantautunut yhdeksi taidelähtöiseksi menetelmäksi ja sen käyttö on lisääntynyt huomattavasti erityisesti Miina Savolaisen kehittämän, sosiaalipedagogiseen teoriaan perustuvan voimauttava valokuva -menetelmän myötä. (Halkola 2009, 13–15)

Valokuvauksen avulla tavoitteena on saada aikaan vuorovaikutusta. Lisäksi tavoitteena voi olla esimerkiksi ihmisen itsetuntemuksen lisääminen ja persoonallisen kasvun tukeminen. Valokuvien avulla voidaan myös ikään kuin sanoittaa asiakkaan ajatuksia, jos hän ei suoraan sanallisesti kykene niitä kertomaan. (Välivaara 2008) Opin- näytetyössämme valokuvat toimivat lapsen ajatusten esille tuojina ja uskomme, että lapsen on helpompi ottaa kuva esimerkiksi lempipaikastaan päiväkodissa kuin lähteä kertomaan sanallisesti samasta aiheesta.

Hetki jolloin valokuvaa otetaan, on luottamuksellinen ja dialoginen vuorovaikutustilanne, jossa työntekijänä voi päästä tunnetasolla hyvin lähelle asiakasta. Kuvan avulla työntekijä voi tavoittaa jotakin toisen ihmisen sisäisestä maailmasta, jota hän ei muuten välttämättä huomaisi. (Savolainen 2009, 218–219.)

Lapsen kanssa henkilökohtainen kuvaushetki on myös tärkeää kuulluksi tulemisen ja huomion saamisen kannalta (Harju 2009, 231). Isossa lapsiryhmässä henkilökohtainen huomion saaminen jää usein valitettavan pieneksi, joten kaikki hetket, jossa lapsi saa yksin olla keskipisteenä ovat merkittäviä. Projektillamme haluammekin antaa mukaan osallistuville lapsille mahdollisuuden omaan kuvaushetkeen, jossa lapsi itse saa päättää millaisia kuvia hän ottaa ja tulla kuulluksi hänelle tärkeistä ja merkittävistä asioista päiväkodissa.

Valokuvat herättävät tunteita ja niiden katsominen voi herättää useita aisteja. Ne eivät koskaan voi olla objektiivisesti totta, mutta subjektiivisella tasolla niillä voi olla suuria merkityksiä kuvan ottajalle ja yksilö voi antaa yksittäiselle kuvalle suurenkin painoarvon. Työntekijänä valokuvausta hyödynnettäessä onkin tärkeää kunnioittaa yksilöä ja muistaa se, että omaan silmään epäonnistunut kuva saattaa lapsen mielestä olla arvokas ja ainutlaatuinen. (Savolainen 2009, 212–214)

Voimauttavan valokuvauksen yksi lähestymistavoista on arjen teemojen kuvaaminen. Kuvaamalla voidaan esimerkiksi tuoda yhteisölle, kuten juuri päiväkodin lapsille, tärkeitä asioita esille ja näkyviksi. Kuvaaminen on luova ja merkityksellinen prosessi, joka antaa tilaa intuitiolle, mutta on samalla tietoista ja suunnitelmallista toimintaa. (Savolainen 2009, 222)

Valokuvaaminen avaa lapselle tien oman luovuuden kokeilemiseen ja käyttöönottamiseen. Kamera itsessään on jo lapselle kiehtova, erityinen ja ehkä jopa jännittäväkin esine, joten kuvaaminen tuo lapsen elämään elämyksiä. Samalla lapsi saa kannustusta oman itseilmaisunsa ja luovuutensa kehittämiseen, jonka kautta myös lapsen itsetuntemus kasvaa. (Harju 2009, 229–230)

Teknologisten laitteiden kehitys sekä niiden lisääntyminen on mahdollistanut valokuvauksen erilaisilla laitteilla. Tämän myötä myös lapset pääsevät kokeilemaan kuvamista, kun perheessä on kameran lisäksi muita laitteita, joilla kuvaaminen on mahdollista. Myös varhaiskasvatukseen on lisätty teknologisia laitteita, joita hyödynnetään oppimisessa. Nämä investoinnit mahdollistavat uudenlaisia tapoja oppia, opettaa ja toteuttaa esimerkiksi opinnäytetyömme projektia vastaavia työskentelytapoja.

3 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

3.1 Tutkimuskysymys

Opinnäytetyömme tutkimuskysymys on: Miten lapset näkevät päiväkodin? Lähdemme tutkimaan millaisena päiväkotiympäristö näyttäytyy lapsen silmin katsottuna, mikä on lasten mielestä päiväkodissa kivointa ja mikä puolestaan tylsintä tai vähiten kivointa. Lisäksi tahdomme selvittää mitkä ovat lasten lempipaikkoja päiväkodissa ja miksi juuri kyseinen paikka on se lempipaikka.

Olemme valinneet nämä kolme kuvausaihetta niiden konkreettisuuden vuoksi. Nämä kolme adjektiivia ovat lapsille tuttuja ja arkikielessä käytettyjä, mikä helpottaa lapsen

tehtävänannon ymmärtämistä ja sitä kautta tutkimustulosten luotettavuutta. Ajatellaan, että kolme kuvaa lasta kohden on sopiva määrä – ei liikaa, mutta kuitenkin riittävästi.

Uskomme valitsemiemme kuvausaiheiden vastaavan tutkimuskysymykseemme. Hypoteesina oletamme, että tulokset tulevat olemaan hyvin vaihtelevia lasten yksilöllisyydestä johtuen. Esimerkiksi lauluhetki voi olla toiselle lapselle kivoin asia päiväkodissa, kun taas toisen mielestä se voi olla tylsintä. Kuvan aiheen valintaan saattaa myös vaikuttaa lähipäivien toiminta päiväkodissa, sillä lapsen mieli korostaa ja muistaa pääasiassa lähimuistissa olevia asioita. Esimerkiksi, jos lapsi on aamulla hävinnyt jossain pelissä, voi hän kokea kyseisen pelin tylsimpänä asiana koko päiväkodissa.

3.2 Toiminnallisen ja tutkivan otteen yhdistävä opinnäytetyö

Opinnäytetyömme on toiminnallinen ja työelämälähtöinen projekti. Tavoitteena toiminnallisessa opinnäytetyössä on ammatillisella kentällä käytännön toiminnan ohjeistaminen, opastaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistämisen. Se voi olla esimerkiksi ohjeistus, opastus tai jonkin tapahtuman toteuttaminen, kuten meidän tapauksemme taidenäyttelyn kokoaminen lasten valokuvista. Valmiissa toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi. (Vilka & Airaksinen 2003, 9)

Toiminnallisen projektin lisäksi opinnäytetyössämme on myös tutkimuksellinen painotus, jonka aineiston keräämme käyttämällä valokuvauksen ja avoimen haastattelun menetelmiä. Lasten ottamia valokuvia voi käyttää tutkimusvälineenä selvittäessä heidän käsityksiään ja ajatuksia juurikin päiväkodin ympäristöstä (Setälä 2012, 42–43).

Avoin haastattelu on tiedonkeruumenetelmä, jossa haastattelua ei rakenneta kysymysten tai teemojen ympärille, vaan aiheesta keskustellaan haastateltavan kanssa avoimesti. Se perustuu haastattelijan ja haastateltavan vuorovaikutukselle, jonka vuoksi se toteutetaan yleensä yksilöhaastatteluna. Haastateltavan vastausten ja kuvausten perus-

teella haastattelijä syventää ja rakentaa haastattelua uusien kysymysten avulla eteenpäin. (Vilkkä 2005, 104) Koemme, että juuri lasten kanssa avoimen haastattelun käyttäminen on paras tapa kerätä aineistoa, koska näin tilanne pysyy lapselle mukavampana eikä keskustelu ole rajattu liikaa etukäteen.

3.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Isossa lapsiryhmässä henkilökohtaisen huomion saaminen on harvinaista ja varsinkin niin sanotusti kiltit ja rauhalliset lapset jäävät liian usein ilman aikuisen huomiota. Tahdommekin opinnäytetyömme avulla lisätä jokaisen projektiimme osallistuvan lapsen osallisuutta ja antaa lapsille mahdollisuuden tuoda omia mielipiteitään julki.

Lapsen osallisuuden parantamisen lisäksi opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, millainen päiväkotiympäristö on lasten mielestä viihtyisä. Toivomme, että voimme projektimme avulla tuoda yhteistyöpäiväkodillemme ilmi asioita, joista lapset päiväkodissa pitävät ja mitä mahdollisesti voisi vielä kehittää, jotta päiväkotiympäristöstä tulisi lapsilähtöisempi.

Tavoitteenamme on myös kehittää omaa ammatillisuuttamme ja saada lapsilta arvokasta tietoa siitä, millainen on lapsen näkökulmasta katsottuna hyvä päiväkotiympäristö. Tulevina varhaiskasvattajina toivomme, että tulevaisuudessa pystymme luomaan entistä lapsilähtöisempää varhaiskasvatusta ja omalla työpanoksellamme muuttamaan lasten oppimisympäristöä lapsille mieluisammaksi ja sitä kautta myös oppimistuloksia mahdollisesti parantavaksi.

Jokainen päiväkotiryhmä on hieman erilainen, joten saamiemme tuloksia ei voi suoraan todeta yleispäteviksi. Toivommeekin opinnäytetyömme avulla luovamme valmiin rungon ja mallin tällaiselle lapsilähtöiselle toiminnalle, jota varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat hyödyntää oman lapsiryhmänsä kanssa toteutettavana projektina, jolloin valokuvina ja haastattelun avulla saadut tulokset tukevat juuri kyseistä lapsiryhmää. Myös me itse tulevina ammattilaisina voimme toteuttaa samankaltaisen projektin myöhemmin uudestaan omassa työpaikassamme ja tätä kautta kehittää päiväkotiympäristöä juuri kyseisen lapsiryhmän lapsia ajatellen.

3.4 Opinnäytetyön eteneminen

Ennen projektin toteuttamista lapsiryhmässä olemme perehtyneet teoria-aineistoon, johon toiminnallinen projektimme perustuu ja sitä kautta luoneet itsellemme kattavan tietopohjan aiheesta. Lasten kanssa varsinainen toiminta aloitetaan motivoinnilla, joka toteutetaan leikkien avulla. Leikeiksi olemme valinneet teemaan ja lasten ikätasoon sopivat leikit. Ensimmäisellä kerralla panostamme motivoinnin lisäksi myös lapsiin sekä lapsiryhmään tutustumiseen ja keskustelemme lasten kanssa heidän omista valokuvauksistaan ja siitä, kuinka tuttu tai vieras esine kamera heille on.

Tutustumiskerran jälkeen keskitymme jokaisella käyntikerralla vain pariin lapseen kerrallaan, niin että jokaisen lapsen kanssa työskennellään yksitellen. Lapsi ottaa omalla vuorollaan kolme kuvaa päiväkotiympäristöstä, joiden aiheina ovat lapsen mielestä mukavin ja ikävin asia päiväkodissa sekä lapsen lempipaikka päiväkodissa. Valokuva-alueena toimii koko päiväkodin alue, huomioiden niin sisä- kuin ulkoalueetkin.

Valokuvauksen jälkeen ja sen ohessa keskustelemme lapsen kanssa, miksi he valitsivat kyseisen asian tai paikan kuvattavaksi. Keskustelun aikana tai heti sen jälkeen teemme itsellemme muistiinpanot lapsen kertomasta. Näin saamme lapsilta arvokasta tietoa päiväkotiympäristöstä, jota voidaan myöhemmin hyödyntää lapsilähtöisen oppimisympäristön kehittämiseen varhaiskasvatuksessa.

Kaikkien lasten valokuvattua omat kuvansa, askartelemme vielä yhdellä tapaamiskerralla kuville kehykset niin, että jokainen lapsi saa tehdä juuri omanlaisensa kehykset ottamilleen kuville.

Viimeisenä vaiheena projektissamme järjestämme taidenäyttelyn, joka toteutetaan julkisena, kaikkien nähtävillä olevana näyttelynä Porin pääkirjastossa lastenkirjojen osastolla. Ennen varsinaisen näyttelyn avaamista järjestämme kuitenkin vanhemmille ja muille vieraille yksityistilaisuuden, jossa voisimme tarkemmin perustella opinnäytetyöprojektimme lähtökohtia, tarkoitusta ja tuloksia. Julkista esilläoloa varten kokomme kirjallisen tiivistelmän projektin lähtökohdista, vaiheista ja tuloksista.

3.5 Opinnäytetyön eettisyys

Hyväksytyn tutkimuksen perustana on, että tiedon hankinta, käsittely sekä tulosten julkaiseminen ja arviointi on tehty eettisesti oikein. Tutkimuksen jokaisessa vaiheessa tulee noudattaa huolellisuutta ja tarkkuutta, tutkimustiedon salassa pysymisen kannalta. Ennen tutkimuksen toiminnan aloittamista tulee sopia eettisistä kysymyksistä ja käytännöistä eri osapuolien kanssa. Eettisenä lähtökohtana on myös aiempien tutkimusten ja kirjoitelmien kunnioittaminen sekä niihin viittaaminen asianmukaisella tavalla. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan www-sivut 2012–2014)

Opinnäytetyömme eettisenä perustana on, etteivät lasten tai yhteistyöpäiväkotimme tiedot tule julki opinnäytetyömme raportissa tai raportointitilanteessa. Koska opinnäytetyömme toiminnallinen osuus toteutetaan lasten kanssa, pyydämme vanhemmilta kirjallisen luvan (Liite 1) osallistumisesta projektiin. Kirjallisessa luvassa tuodaan esille myös projektin osana oleva julkinen taidenäyttely lasten kuvaamista valokuvista. Julkisessa taidenäyttelyssä lasten sekä päiväkodin tiedot pysyvät myös salattuina.

4 VALOKUVAUSPROJEKTIN TOTEUTTAMISVAIHEET JA ETENEMINEN

4.1 Suunnitelma

4.1.1 Ensimmäinen tapaamiskerta ja lasten motivointi

Aloitamme projektin yhteistyöpäiväkotimme kanssa helmikuun puolivälissä, jolloin tutustumme yhtenä aamupäivänä yhdessä lapsiin ja kerromme heille tulevasta projektista ja sen vaiheista. Aamupäivän tarkoituksena on tutustua lapsiin sekä motivoida heitä alkavaan projektiin. Motivoinnin toteutamme erilaisten tutustumis- ja valokuvaleikkien avulla. Lisäksi keskustelemme lasten kanssa yleisesti valokuvauksesta sekä heidän omista kokemuksistaan valokuvauksen parissa.

Lakanaleikki

“Jaetaan ryhmä kahteen joukkueeseen lakanan eri puolille. Kummastakin valitaan yksi lakanan taakse ja he yrittävät sanoa toistensa nimet, kun lakana tiputetaan alas. Nopeampi voittaa ja hävinnyt siirtyy voittajan puolelle. Leikitään kunnes kaikki alkavat osata toistensa nimet.” (Luontoliiton www-sivut)

Valitsemme tämän lakanaleikin ensimmäiseksi leikiksi, jotta nimet tulisivat tutuiksi kaikille osapuolille. Tavoitteena on myös ilmapiirin rentouttaminen. Tämän tutustumisleikin jälkeen siirrymme varsinaisiin teemaa tukeviin leikkeihin, joista ensimmäiseksi valitsemme valokuvaaja-leikin.

Valokuvaaja

“Yksi leikkijöistä valitaan valokuvaajaksi. Hän ottaa jokaista leikkijää vuorollaan kädestä kiinni, pyörittää muutaman kerran ympäri ja päästää irti. Leikkijä jää siihen asentoon, mihin pyörityksen jälkeen sattuu pysähtymään. Pyöritettyään kaikki leikkijät valokuvaaja tarkastelee, kuka on jäänyt hassuimpaan asentoon, eli kenen "valokuva" on hänestä paras. Siitä, kenet valokuvaaja valitsee, tulee uusi valokuvaaja.” (MLL:n vanhempainnetin www-sivut)

Tämä valokuvaaja-leikki on toiminallinen ja lapsia osallistava leikki. Lisäksi se on teemaamme sopiva ja siksi valitsemme tämän leikin. Pelkästään sen lisäksi, että valitsemme parhaan valokuvan, aiomme myös kysyä jokaiselta, mitä hän kuvassaan esittää. Toinen teemaan soveltuva leikki on kiireinen valokuvaaja, jota leikimme valokuvaaja-leikin jälkeen.

Kiireinen valokuvaaja

“Musiikin soidessa liikkujien tehtävänä on toimia kiireisinä valokuvaajina, jotka kiertävät ympäri maailmaa ottamassa valokuvia. Musiikin loputtua liikkujat pysähtyvät paikalleen ja kuvittelevat kuvaavansa jotakin löytämäänsä kohdetta. Ohjaaja kiertää kysymässä jokaiselta mitä he ovat löytäneet. Leikin edetessä liikkujien tehtävä on esittää patsaana sitä kohdetta, jonka he ovat

löytäneet. Ohjaaja voi antaa liikkujille vihjeitä kuvauskohteista, ”ensi kerrolla, kun musiikki loppuu, olet löytänyt jonkun eläimen, urheilijan, ammatin edustajan, esineen, nähtävyyden tai kuuluisuuden/historiallisen henkilön”. Aina musiikin loppuessa jokaisella liikkujalla on mahdollisuus näyttää ja kertoa mitä hän esittää.” (Suunnittelen liikuntaa, NuoriSuomi www-sivut)

Tämänkin leikin myötä osallistamme lapsia niin, että he saavat meidän antamiemme esimerkkien jälkeen vuorollaan keksiä kuvauskohteita. Näiden kahden toiminnallisen leikin aikana lapset saavat purkaa energiaa ja sitä uskomme, että heidän on helpompi keskittyä loppupiirin keskusteluun.

4.1.2 Kuvausprojekti lasten kanssa

Tutustumiskerran jälkeen varsinaisen valokuvausvaiheen toteutamme lasten kanssa yksitellen niin, että olemme päiväkodissa yhtenä viikkona neljänä aamupäivänä. Yhden aamupäivän aikana kuvaamme ja keskustelemme yhden-kolmen lapsen kanssa. Tahdomme luoda kuvaustilanteessa lapselle kiireettömän ilmapiirin ja tarvittaessa antaa lapselle aikaa kuvaamiseen ja ajatuksistaan kertomiseen.

Jokainen lapsi ottaa vuorollaan kolme valokuvaa. Ensimmäisen kuvan aiheena on lapsen oma lempipaikka päiväkodissa. Tämä on ehkä kuvausaiheista lapsen näkökulmasta konkreettisin ja helpoin, jonka vuoksi otamme sen ensimmäiseksi aiheeksi kuvaustilanteessa. Seuraavat kaksi kuvaa lapsi ottaa siitä, mikä hänen mielestään on kiintoa ja mistä hän ei välttämättä niinkään pidä päiväkodissa. Ennen näiden kuvien ottamista keskustelemme asiasta lapsen kanssa, joten hän saa itse päättää kumman kuvan ottaa ensin.

Tarvittaessa, jos lapsen on hankalaa keksiä, mitä kuvaisi, voimme auttaa häntä tarkentavilla apukysymyksillä. Voimme esimerkiksi lempipaikkaa mietittäessä kysyä viihtyykö lapsi enemmän sisällä vai pihalla. Yritämme muodostaa kysymykset mahdollisimman konkreettisiksi, jotta lapsen on helppo ymmärtää ne. Emme kuitenkaan halua kysymyksillämme johdatella lasta kuvaamaan jotakin tiettyä asiaa tai kohdetta.

Koko kuvaustilanteen ajan olemme lapsen kanssa ja keskustelemme hänen ajatuksistaan ja mielipiteistään. Pidämme mukana tilanteessa paperia ja kynää mahdollisia lyhyitä muistiinpanoja varten, mutta varsinaiset muistiinpanot teemme vasta lapsen kuvaustilanteen jälkeen kahden kesken. Emme halua virallisesti haastatella lasta, vaan pyrimme keskustelemaan valokuvien ottohetkellä ja niiden välissä. Tällöin tilanne on luontevampi sekä meille että lapselle.

Lapsi ottaa omat kuvansa itse, emmekä me puutu kameran käyttöön. Voimme toki mahdollisen epätarkan tai heilahtaneen kuvan kohdalla kysyä lapselta haluaako hän ottaa uuden kuvan tärähtäneen tilalle. Mikäli lapsi ei tahdo ottaa uutta kuvaa, hyväksymme myös epätarkat ja yleisten normien mukaan epäonnistuneet kuvat.

Kamerana käytämme Canonin Ixus-sarjan digikameraa. Mietimme myös yhtenä vaihtoehtona Nikon D90 -järjestelmäkameran käyttöä, mutta päädyimme digikameraan sen vuoksi, että se on lapsen käteen sopivampi ja kuitenkin kuvanlaadultaan meidän tarkoitukseemme riittävä.

4.1.3 Valokuvien viimeistely ja kutsujen teko

Kaikkien lasten otettua kuvansa, kehitämme niistä paperiversiot. Tämän jälkeen menemme yhtenä aamupäivänä päiväkodille, jolloin askartelemme lasten kanssa heidän kuvilleen kehykset. Jokainen lapsi saa tehdä omille kuvilleen oman näköisensä kehykset.

Saman aamupäivän aikana lapset saavat koristella myös kutsut taidenäyttelyyn. Jokainen lapsi koristelee yhden kutsun kannen. Kutsun varsinaisessa tekstiosuudessa (Liite 2) on tarkemmat tiedot taidenäyttelystä. Pyydämme vanhemmilta myös tilaisuuteen sitovia ilmoittautumisia, josta selviää kunkin perheen osallistujamäärä. Haluamme järjestää taidenäyttelyssä kahvitarjoilun ja siksi osallistujamäärän selvittäminen on tärkeää.

4.1.4 Taidenäyttely

Yksityinen tilaisuus kutsuvieraille järjestetään Porin pääkirjaston seminaaritalassa 30.3.2016. Tilaisuus alkaa itsejärjestämällämme kahvitarjoilulla, jossa apuna meillä on kaksi opiskelijakaveriamme. Päädyimme pyytämään apua kahvitarjoilun hoitamiseen, jotta voimme itse vastaanottaa kutsuvieraat. Vieraiden saavuttua esittelemme lyhyesti projektimme lähtökohdat, tavoitteet sekä tulokset. Pyrimme pitämään esittelyn tiiviinä, jotta lapsivieraillekin tilaisuus pysyy mukavana. Kahvittelun ja esittelyn jälkeen siirrymme yhdessä alakertaan lasten ja nuorten kirjaosastolle katsomaan koottua näyttelyä, jonka katsottuaan vieraat saavat poistua omassa tahdissaan. Kaikkiaan tilaisuus tulee kestämään noin 45 minuuttia.

Yksityistilaisuuden jälkeen heti seuraavasta päivästä alkaen näyttely on julkisena kaikkien nähtävillä Porin pääkirjaston lasten ja nuorten osastolla. Näyttely jatkuu 20. huhtikuuta asti. Ennen näyttelyn alkua toimitamme esitteen (Liite 3) ja muut tarvittavat tiedot tapahtumista vastaavalle kirjastovirkailijalle, joka hoitaa näyttelyn mainostamisen ja markkinoinnin. Kirjastovirkailijan hoitaman mainostamisen lisäksi tulostamme esitteen näyttelystä yhteistyöpäiväkotimme ilmoitustauluille sekä Satakunnan ammattikorkeakoulun Tiilimäen kampuksen ilmoitustaululle. Esitteen lisäksi kokoamme myös lyhyen esittelyn (Liite 4) julkista taidenäyttelyä varten.

4.2 Toteutus ja sen arviointi

4.2.1 Ensimmäinen tapaamiskerta ja lasten motivointi

Sovimme yhteistyöpäiväkotimme kanssa, että ohjattu toimintamme alkaa heti esikouluajan alkaessa yhdeksältä aamulla. Tähän aikaan useimmat eskarilaiset ovat jo saapuneet hoitoon. Sairastumisien takia kuitenkin kaksi lasta oli pois hoidosta kyseisenä päivänä ja toimintaa aloittaessamme paikalla oli neljä eskaria.

Aloitimme toimintahetkemme alkupiirillä, istuen lattialla tyynyjen päällä. Lasten vähäisen määrän vuoksi päätimme jättää lakana-leikin kokonaan pois ja kävimme lasten nimet läpi piirissä. Aloitimme esittelyillä ja kerroimme miksi me opiskelijat olimme

päiväkodissa. Toinen meistä oli ennestään tuttu lapsille harjoittelun myötä, mikä oli lapsille varmasti mukavaa. Alkupiirissä esittelyjen lisäksi kyselimme lapsilta, ovatko he kuvanneet aiemmin. Kolme lasta vastasi kuvanneensa kännykällä tai kameralla. Lisäksi kysyimme lapsilta, ovatko he olleet itse kuvattavana, ja tähän jokainen vastasi myöntävästi.

Alkupiirin jälkeen leikimme valmiiksi valitut leikit, joiden avulla motivoimme lapsia tulevaan projektiin. Ensimmäiseksi valitsimme valokuvaaja -leikin. Lapset olivat kiinnostuneita ja innostuneita uudesta leikistä, sillä vain yksi tiesi leikin ennestään. Ensimmäinen pyörittäjä eli "valokuvaaja" oli aikuinen, jotta leikki tuli tutuksi lapsille. Tämän jälkeen lapset saivat vuorotellen olla valokuvaajia. Aluksi lapset hieman arkailivat ja leikki pysyi melko hiljaisena. Muutaman leikkikerran jälkeen ilmapiiri kuitenkin vapautui, lapset rentoutuivat ja nauttivat leikistä.

Seuraava leikki, jonka olimme valinneet, oli kiireinen valokuvaaja. Tämä leikki ei ollut lapsille ennestään tuttu. Lapset alkoivat heti keskustella leikin sääntöjen kertomisen jälkeen, millainen on kiireinen valokuvaaja. Leikin aikana lapset liikkuvat reippaasti tilassa ja leikkivät kuvaavansa. Annoimme muutaman idean kuvausaiheista, kuten metsä tai Puuvillan kauppakeskus. Melko pian lapset alkoivat itse ehdottaa kuvausympäristöjä ja -aiheita ja näitä toteutimme.

Lopuksi keräännymme jälleen piiriin lattialle. Loppupiirissä lapset istuivat hyvin lähekkäin ja piirimme oli todella tiivis. Ero alkupiiriin oli hyvin merkittävä. Piirissä juttelimme lasten kanssa ja kysyimme, kummasta leikistä he pitivät enemmän. Molemmat leikit saivat kannatusta tasavertaisesti. Lapset myös kysyivät koska leikkejä leikitään uudestaan. Kehotimme heitä leikkimään ulkona, jonne he seuraavaksi olivat siirtymässä.

Lisäksi kysyimme yksitellen mikä oli jokaisen lapsen paras ottama valokuva kiireinen valokuvaaja -leikissä. Keskustelimme myös vielä tarkemmin tulevasta projektista, taidenäyttelystä sekä kutsuvieraista. Kehotimme lapsia pohtimaan millaisia kuvia he haluaisivat ottaa, kun seuraavan kerran saavumme päiväkotiin.

Ensimmäinen osuus projektista sujui mielestämme todella hyvin ja lapset ottivat meidät molemmat sekä projektin innoissaan vastaan. Kiinnitimme huomioita muun muassa sanavalintoihin luodaksemme positiivisen kuvan projektistamme, jotta lapset kiinnostuisivat aiheestamme ja lähtisivät innolla mukaan. Lisäksi pyrimme ilmaisemaan mahdollisimman selvästi lapsille sen, koska varsinainen kuvaaminen alkaa.

Olimme suunnitelleet toimintatuokion niin, että eskarit ehtisivät vielä ulos ennen ruokailua, jos päiväkodin henkilökunta niin tahtoi. Kaikkiaan toimintaamme kului hieman reilu puoli tuntia, osittain siksi, että kaikki lapset eivät olleet paikalla. Aikataulu oli onnistunut, sillä toimintatuokiomme jälkeen lapset ehtivät hyvin vielä päivän muuhun ohjelmaan mukaan.

4.2.2 Kuvausprojekti lasten kanssa

Kuvausprojekti sujui aikataulujen suhteen suunnitelmien mukaan. Jokainen ryhmän esikoululainen pääsi vuorollaan ottamaan omat kuvansa. Valokuvien ottamiseen kului varatun neljän aamupäivän sijasta vain kolme, sillä pystyimme kuvaamaan kahdenkolmen lapsen kanssa yhden aamupäivän aikana. Toiset lapset ottivat kuvansa nopeammin kuin toiset ja ajallisesti kuvaustilanne kesti vartista puoleen tuntiin.

Halusimme luoda kuvaustilanteessa mahdollisimman kiireettömän ilmapiirin ja tässä mielestämme onnistuimmekin. Emme halunneet painostaa lapsia ottamaan kuviaan nopeasti, vaan annoimme heille aikaa pohtia tulevaa kuvaansa ja rakentaa mahdollista rekvisiittaa sitä varten. Kuitenkin jos lapsi halusi ottaa kuvansa nopeasti ja hänellä oli selvä visio kuvistaan, niin emme tarkoituksellisesti halunneet pitkittää tilannetta. Näin lapsi sai määrittää kuvaustilanteen itselleen luontevaksi ja sopivan pituiseksi.

Kuvaustilanteen ajan keskustelimme lapsen kanssa kokoajan ja käytimme näin avoimen haastattelun menetelmää. Osalle lapsista keskustelu meidän kanssa oli luontevaa, kun taas joitakin lapsia selvästi tilanne hieman ujostutti ja jännitti. Tilanteen edetessä hieman aremmatkin lapset rentoutuivat ja näin saimme kaikilta lapsilta tutkimuskysymyksemme kannalta olennaisia vastauksia. Muutamissa kuvaustilanteissa käytimme enemmän tarkentavia apukysymyksiä, joiden avulla lapsen oli helpompi jäsentää omia

ajatuksiaan ja sitä kautta keksiä kuvauskohde. Apukysymyksien esittäminen tuntui tilanteessa meille luontevalta ja kysymykset olivat osa lapsen kanssa käytävää keskustelua. Kaikkien lasten kanssa tällaisia apukysymyksiä ei tarvittu, mutta esitimme kuitenkin jokaiselle lapselle heidän kuvistaan tarkentavia kysymyksiä.

Aloitimme kuvaustilanteen lapsen kanssa tutustumalla käytössä olevaan kameraan. Lapsi sai halutessaan kokeilla kameran käyttöä ottamalla testikuvan. Lapsille, joita emme ensimmäisellä tapaamiskerralla nähneet, esittelimme projektin ja kysyimme heidän valokuvauskokemuksistaan. Varsinaisten kuvien ottamisen aloitimme suunnitellusti lapsen lempipaikasta päiväkodissa. Tilanteen mukaan toisten lasten kanssa keskustelimme ennen varsinaista kuvaamista kaikista kuvausaiheista, kun taas joidenkin lasten kanssa etenimme yksi kuvausaihe ja kuvanotto kerrallaan. Kuvaustilanteeseen vaikutti esimerkiksi se halusiko lapsi ottaa kuvia ulkona vai sisällä, ja se missä muut ryhmän lapset olivat kuvaustilanteen aikana.

Kuvaustilanteessa annoimme lapsen halutessaan ottaa kuvauskohteestaan useamman kuvan ja jälkikäteen päättää niistä mieluisimman. Hyväksyimme myös tärähtäneet ja epätarkat kuvat, mikäli lapsi valitsi sellaisen kuvan.

Huomasimme aluksi joidenkin lasten arastelevan koskemista kameraan, mutta luvan ja pienen kannustuksen jälkeen kaikki lapset käyttivät kameraa yllättävän rohkeasti. Monikaan lapsista ei ollut aiemmin käyttänyt kameraa, mutta siitä huolimatta kameran käyttö oli lapsille luontevaa.

Kuvaustilanteet kaiken kaikkiaan onnistuivat hyvin. Uskomme, että jokaiselle lapselle jäi positiivinen kokemus valokuvaamisesta. Jokainen lapsi halusi ottaa valokuvia ja osa lapsista oli erittäin innostuneita ja kiinnostuneita kuvaamisesta. Koemme, että olimme ennakoineet kuvaustilanteeseen merkittävästi vaikuttavat asiat. Olisimme kuitenkin toivoneet lapsien kuvaavan päiväkodin tiloja kattavammin. Yritimme keskustellessa tuoda esille sen, että lapsi saa ottaa kuvia kaikissa päiväkodin tiloissa, mutta siitä huolimatta lapset ottivat kuvia lähinnä siinä tilassa, jossa he viettävät suurimman osan päivästä.

4.2.3 Valokuvien viimeistely ja kutsujen teko

Valokuvien kehittämisen jälkeen sovimme päiväkodin kanssa yhden aamupäivän, jolloin menimme yhdessä esikoululaisten kanssa askartelemaan kuville kehykset sekä kutsut taidenäyttelyyn. Olimme varanneet materiaaleja kehysten tekemiseen sekä koristelemiseen ja omien materiaalien lisäksi saimme hyödyntää myös päiväkodin askarteluvarastoa.

Olimme tulostaneet valmiiksi kutsut taidenäyttelyyn, joiden kannet lapset saivat koristella piirtämällä valokuvaukseen sopivan kuvan. Aloitimme kutsujen tekemisellä, minkä jälkeen jokainen lapsi sai yhteen kuvaan kerrallaan koristella kehykset. Lapset odottivat kuviensa näkemistä niin innolla, että toiset lapset eivät jaksaneet panostaa kutsun piirrokseen.

Oli hienoa huomata, kuinka lapset muistivat omat valokuvansa ja niiden aiheet. Lapset olivat ylpeitä omista otoksistaan ja vertailivat niitä innoissaan keskenään. Lasten innokkuuden ansioista koko aamupäivä sujui hienosti ja jouhevasti. Ilmapiiri oli koko ajan positiivinen ja kiireetön. Kiireettömän ilmapiirin myötä toiset lapsista jaksoivat nähdä enemmän vaivaa kehysten tekoon ja niiden yksityiskohtiin. Kuitenkaan kaikki lapset eivät halunneet suuremmin koristella kehyksiä, mikä oli meidän puolestamme täysin hyväksyttävää. Yksi projektiin osallistuneista lapsista ei ollut paikalla tänä aamupäivänä, joten kiinnitimme hänen kuvansa kehyksiin, tietenkään koristelematta niitä mitenkään.

Askarteluiden lomassa keskustelimme tulevasta taidenäyttelystä, josta lapset olivat tohkeissaan. Keskustellessa tuli ilmi, että taidenäyttely on tapahtumana vieras ja eräs lapsista totesi ihanasti näin: ”mä en oo ikinä ollu taidenäyttelyssä ja nyt mä pääsen, vähäks hienoo!” Lapset olivat mielissään myös siitä, että he saavat kutsua iltaan heille tärkeitä vieraita.

4.2.4 Taidenäyttely

Lähetimme vanhemmille kutsut taidenäyttelyyn päiväkodin kautta ja kutsussa pyysimme vanhemmilta ilmoittautumista tekstiviestillä. Ilmoittautumisia ei kuitenkaan määrääaikaan mennessä tullut, joten pyysimme päiväkodin henkilökuntaa muistuttamaan vanhempia ja veimme vielä itse tämän lisäksi päiväkodin seinälle muistutuksen. Tämän myötä ilmoittautumisia tuli muutamia.

Loppujen lopuksi osallistujia oli kolmen lapsen perheestä. Osallistujia oli siis reilusti suunniteltua vähemmän, mutta koemme, että tilaisuus oli silti kaikin puolin onnistunut ja paikalla oli vain sellaisia vanhempia, jotka olivat oikeasti ja aidosti kiinnostuneita kuulemaan projektistamme.

Ilta sujui rakenteeltaan ja ajallisesti suunnitelmien mukaan ja tilaisuus kesti kaiken kaikkiaan 45 minuuttia. Aloitimme kertomalla lyhyesti projektin lähtökohdista ja toteutuksesta. Tämän jälkeen vanhemmilta nousi esiin tarkentavia kysymyksiä, joiden kautta syntyi vapaata ja luontevaa keskustelua aiheesta. Keskustelu jatkui myös alakerrassa, jonne siirryimme yhdessä katsomaan lasten ottamia valokuvia. Tilaisuus oli kaikkiaan tunnelmaltaan rento ja vapaamuotoinen.

Illan aikana saimme myös paikalla olleilta vanhemmilta paljon kiitosta ja positiivista palautetta projektistamme. Lapset olivat olleet valokuvaamisesta innostuneita ja se oli välittynyt myös vanhemmille. Oli hienoa huomata, kuinka innokkaasti lapset esittelivät kuviaan vanhemmilleen ja kuinka myös vanhemmat osoittivat lapsilleen aitoa kiinnostusta heidän kuviaan kohtaan ja kyselivät lapsiltaan tarkentavia kysymyksiä heidän kuvistaan.

Jälkeenpäin ajatellen oli hyvä, että pidimme esittelymme vapaamuotoisena ja keskustelevana. Ajattelimme ensin, että olisimme valmistaneet tiiviin diaesityksen puheemme tueksi, mutta lopulta päädyimme heijastamaan valkokankaalle ainoastaan mainoksen näyttelystä. Jännityksestämme huolimatta suoriuduimme hyvin ja puheenvuorot jakaantuivat tasaisesti sekä luontevasti.

Vanhemmille järjestämän tilaisuuden jälkeen taidenäyttely jäi vielä julkisesti kaikkien nähtäväksi Porin pääkirjaston lasten ja nuorten osastolle muutamaksi viikoksi. Kokonaisuutena yhteistyö kirjaston kanssa sujui mutkattomasti ja olemme kiitollisia siitä, että saimme tehdä yhteistyötä heidän kanssaan ja tuoda lasten kuvat myös julkisesti kaikkien nähtäväksi - julkinen taidenäyttely oli myös tärkeä ja hieno kokemus projektimme osallistuneille lapsille.

5 PROJEKTIN TULOKSET JA NIIDEN POHDINTA

Tutkimuskysymyksenämme oli selvittää, millaisena lapsi näkee päiväkotiympäristön. Oletimme kuvien ja niiden aiheiden olevan monipuolisia ja erilaisia. Loppujen lopuksi kaikki kuvat ovatkin erilaisia, mutta samat aihepiirit toistuivat usean lapsen kuvissa. Olisimme kuitenkin olettaneet lasten käyttävän päiväkodin ympäristöä laajemmin ja poimivan arjen pieniä rutiineja valokuviiin. Suurimmaksi osaksi lapset kuvasivat niissä ryhmän tiloissa, joissa he päivittäin viettävät eniten aikaa. On toki ymmärrettävää ja luontevaa, että lapsi kuvaa tilaa, joka on hänelle tuttu ja turvallinen niin fyysisesti kuin psyykkisestikin.

Ajattelimme etukäteen, että lähipäivien toiminta saattaisi vaikuttaa kuvien aiheisiin, mutta emme havainneet tällaista lasten puheesta tai kuvista. Emme kuitenkaan olleet mukana päiväkodin toiminnassa muuta kuin lyhyiden kuvaushetkien ajan, joten emme pysty täysin poissulkemaan, etteikö lähimuisti olisi vaikuttanut lasten ottamiin kuviin.

Valokuvien lisäksi tutkimuskysymyksen kannalta oleellista tietoa antoivat lasten kanssa kuvaamisen ohessa käydyt keskustelut. Kuvista itsessään ei voida tehdä kovin monipuolisia johtopäätöksiä, ja pelkästään kuvaa katsomalla saattaisi tulla vääriä tulintoja. Julkista taidenäyttelyäkin varten halusimme liittää kuvan yhteyteen lyhyen kuvatekstin, josta käy ilmi, mitä lapsi haluaa kuvalla kertoa.

5.1 Lempipaikka päiväkodissa

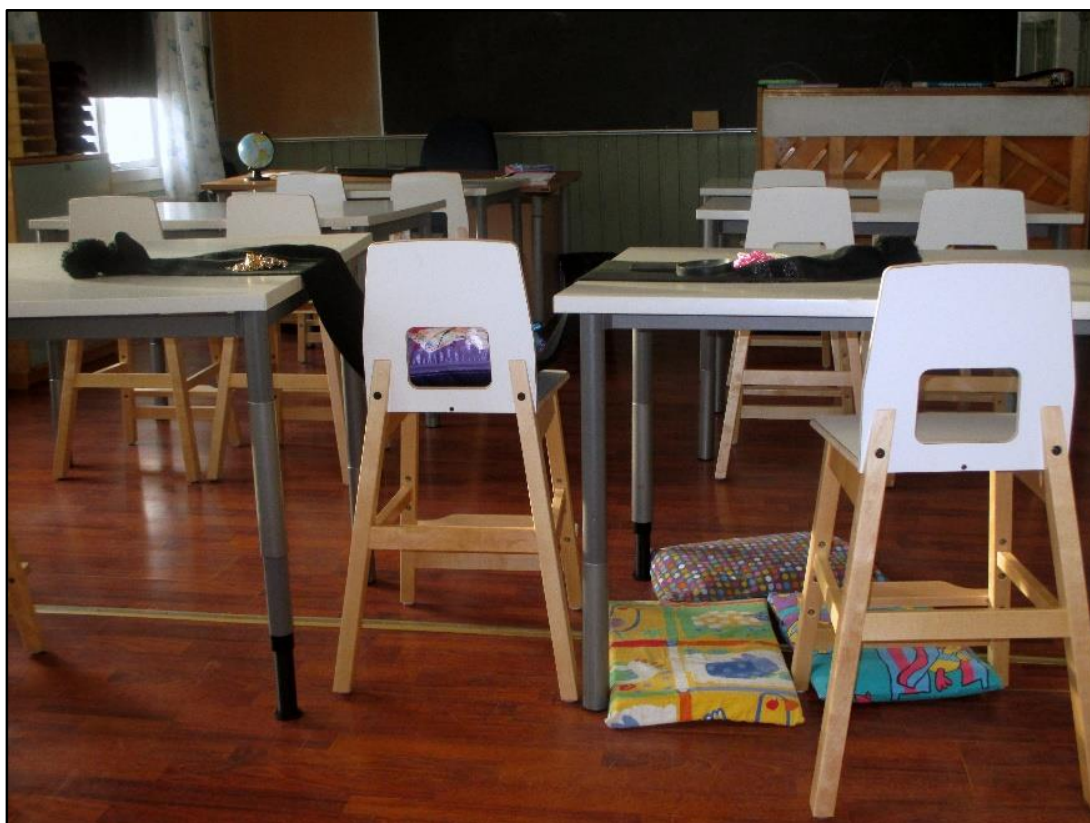
Lasten lempipaikasta ottamat valokuvat jakautuvat suurin piirtein kolmeen ryhmään; eskariluokasta otetut kuvat, viskariluokasta otetut kuvat ja ulkoa otetut kuvat. Kuitenkin tarina jokaisen kuvan taustalla on erilainen ja syyt niiden ottamiseen ovat yksilöllisiä. Suurimmaksi osaksi kuvat ovat otettu tietystä paikasta jonkin yksittäisen leikin vuoksi ja lapset ovat kuvissaan halunneet tuoda esille mieluisalle leikille keskeisen paikan. Erilaiset roolileikit ovatkin kuusivuotiaalle lapselle tyypillinen leikkimuoto, joten on luonnollista, että lapset kokevat lempipaikaksi päiväkodissa sellaiset paikat, joissa leikitään kivoja leikkejä.



Kuva 1 "Viskariluokka, koska siellä on kivat lelut. Erityisesti legot."



Kuva 2 "Viskariluokka, koska siellä voi leikkiä kotia ja leikissä on välillä mukana myös koiria."



Kuva 3 "Pöydän alla eskariluokassa, koska siellä leikitään koiraleikkiä. Pöydän alla on vähän niinku maja"



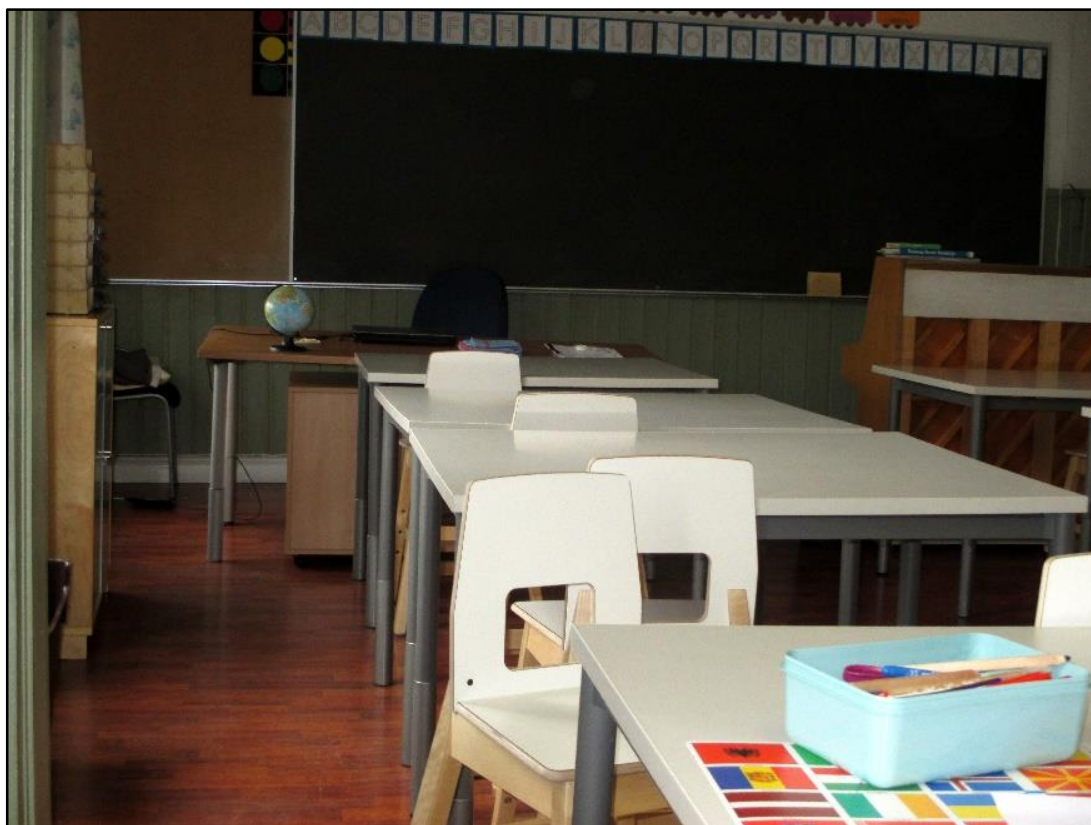
Kuva 4 "Viskariluokka, se on vaan kiva tila"



Kuva 5 "Ulkona on kivointa. Liukumäen päällä, siellä voi leikkiä koiraa."



Kuva 6 "Ulkona, koska siellä on enemmän tilaa. Kaikista kivoin on liukumäki"



Kuva 7 "Eskariluokka, koska eskarissa on kivaa"

5.2 Kivointa päiväkodissa

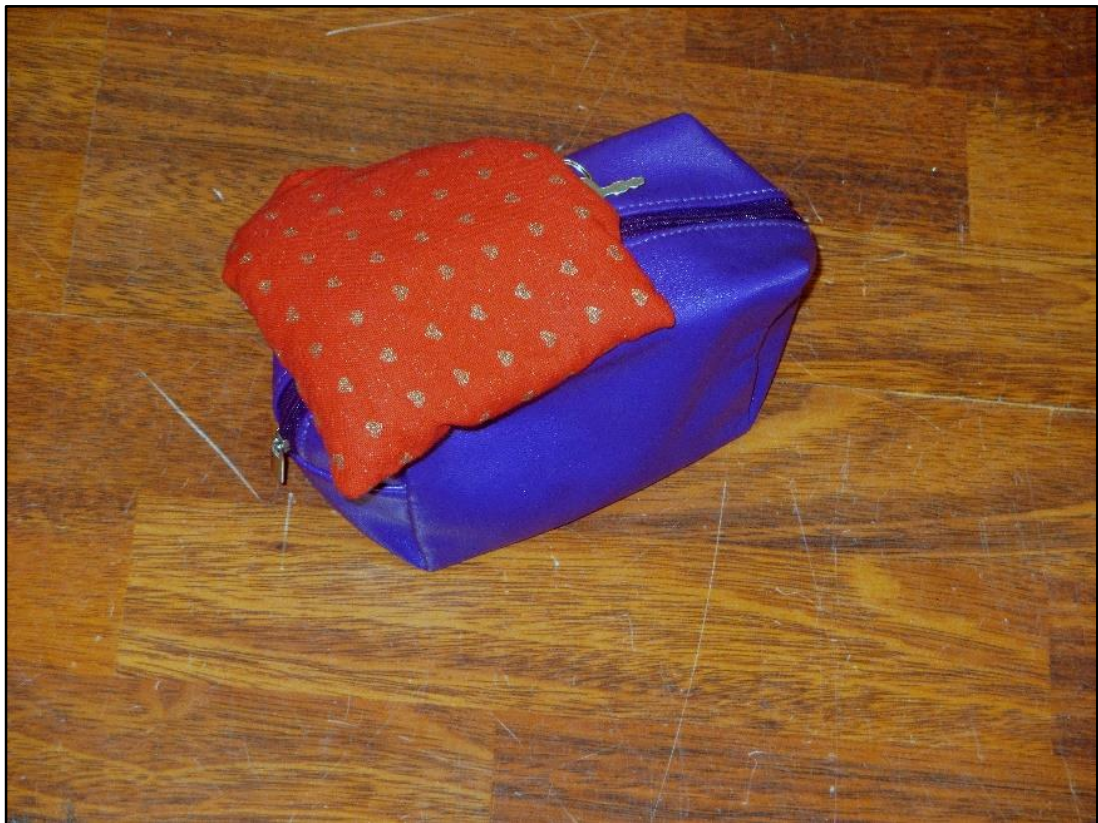
Kivoimmiksi asioiksi päiväkodissa nousivat monipuolisesti erilaiset toiminnot ja tekemisets. Kuvasaiheita olivat muun muassa piirtäminen, askarteleminen, eskaritehtävät sekä pelaaminen niin lautapeliin kuin erilaisten liikuntaleikkienkin muodossa. Kaikki nämä ovat toimintaa, jossa lapsi saa itse tehdä ja touhuta. Näistä kuvista voimme tehdä johtopäätöksen, että esikouluikäiset lapset haluavat aktiviteetteja, joissa he pääsevät itse tekemään ja samalla harjoittamaan monipuolisesti erilaisia taitoja, kuten hienomotoriikkaa sekä keskittymiskykyään.



Kuva 8 "Piirtäminen puuväreillä on kivointa."



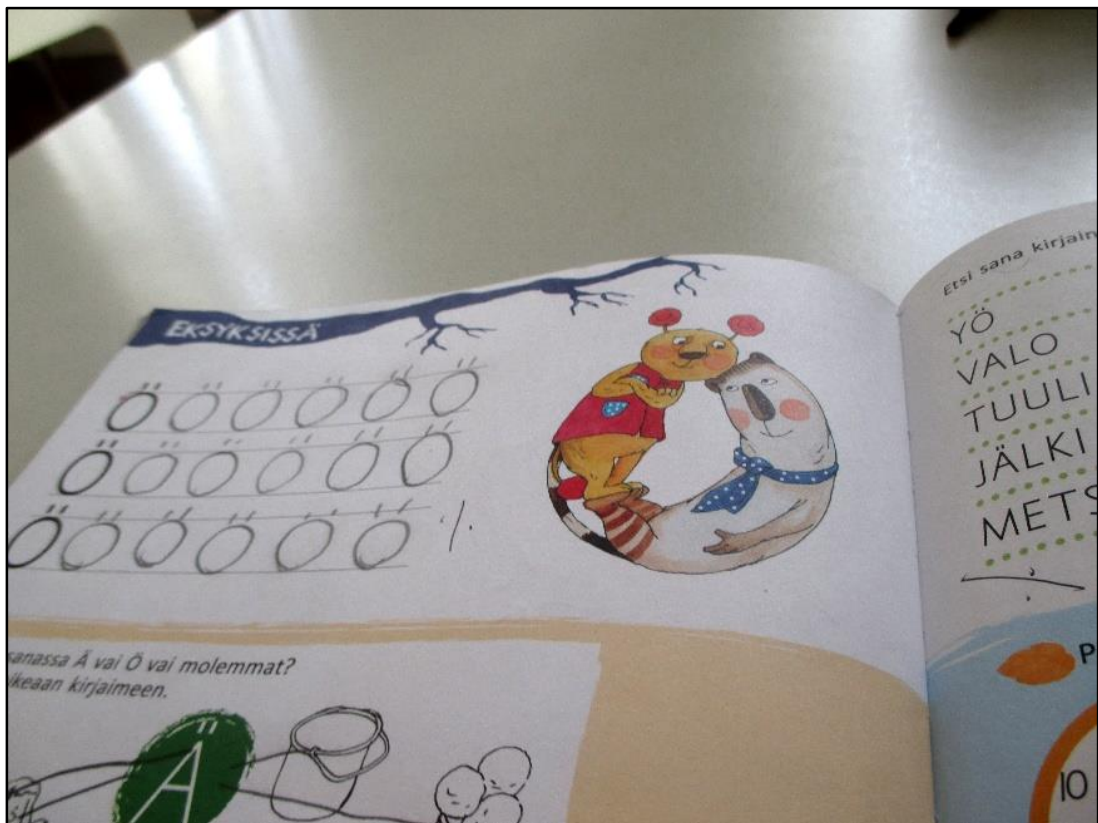
Kuva 9 "Leijonaleikki. Siitä tulee kova meteli. Koska tykkään kissoista ja sit saa leikkiä niitä"



Kuva 10 "Kivointa on liikunta, varsinkin ulkona, mutta myös sisällä. Kaikki kun hypitään, heitellään, juostaan..."



Kuva 11 "Pelihylly ja pelaaminen on kivointa"



Kuva 12 "Eskaritehtävät. Ne on kivoja ja helppoja."



Kuva 13 "Piirtäminen ja askarteleminen, koska siitä tulee hyvä mieli. Tykkään askarrella paperikruunuja"



Kuva 14 "Ulkona jalkapallon pelaaminen. Tykkään joukkuepeleistä"

5.3 Tylsintä päiväkodissa

Tylsimmistä asioista otetut kuvat jakoivat lasten kesken vähiten mielipiteitä. Selkeästi tylsimmäksi asiaksi lasten mielestä nousi satuhetki. Kyseisessä päiväkodissa satuhetki on ruokailun jälkeen toistuva tapa rauhoittua päivälevon sijaan. Satuhetken lisäksi tylsimmiksi asioiksi koettiin leikkaaminen, piirtäminen, pelaaminen ja kotiinlähtö.

Vaikka lapset alkavat esikouluikässä jo harjoittelemaan koulua varten erilaisia taitoja, ovat he silti vielä pieniä lapsia, joille on vaikeaa keskittyä ja olla paikoillaan. Paikoillaan pysymisen vaikeus selittyy fyysisillä kehitysvaiheilla. Kuten luvussa kaksi kerroimme, kuusi vuotiaan fyysinen kasvu tapahtuu raajoissa; kasvavat kädet ja jalat tarvitsevat liikettä, eivätkä tahdo pysyä pitkiä aikoja paikoillaan. Koemme kuitenkin, että paikoillaan oleminen ja keskittyminen tuottanevat enemmän vaikeuksia silloin, kun toiminta on aikuisesta lähtevää ja taas omaehtoisesti toimiessaan lapsi saattaa jaksaa keskittyä pitkiäkin aikoja esimerkiksi leikkaamiseen.



Kuva 15 "Satuhetki, koska pitää istua paikallaan, eikä saa jutella kavereille."



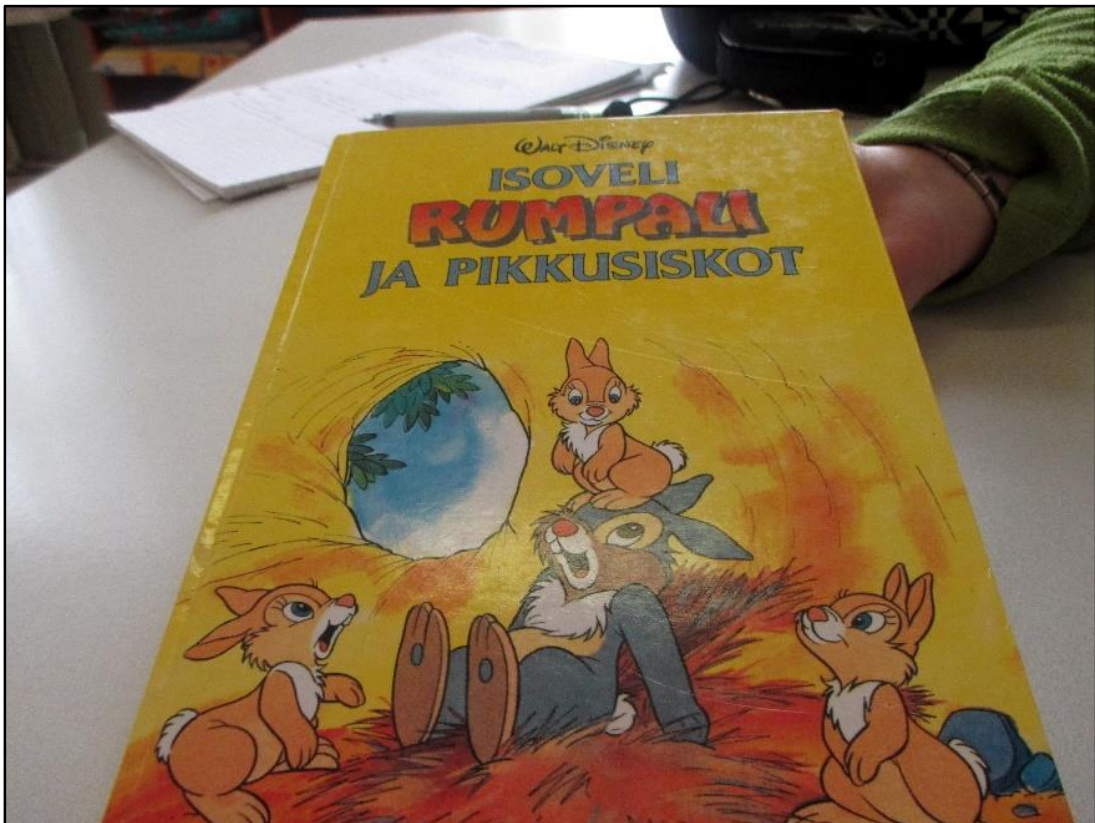
Kuva 16 "Kotiinlähtö. Äiti tulee aina hakemaan, kun leikki on just parhaassa kohdassa ja sit pitää lähtee kotiin."



Kuva 17 "Satuhetki sen takia, koska kaikki muut lapset tekee juttuja ja kuiskii ja sit opettaja joutuu keskeyttään lukemisen, enkä enää pysty keskittyyyn siihen satuun"



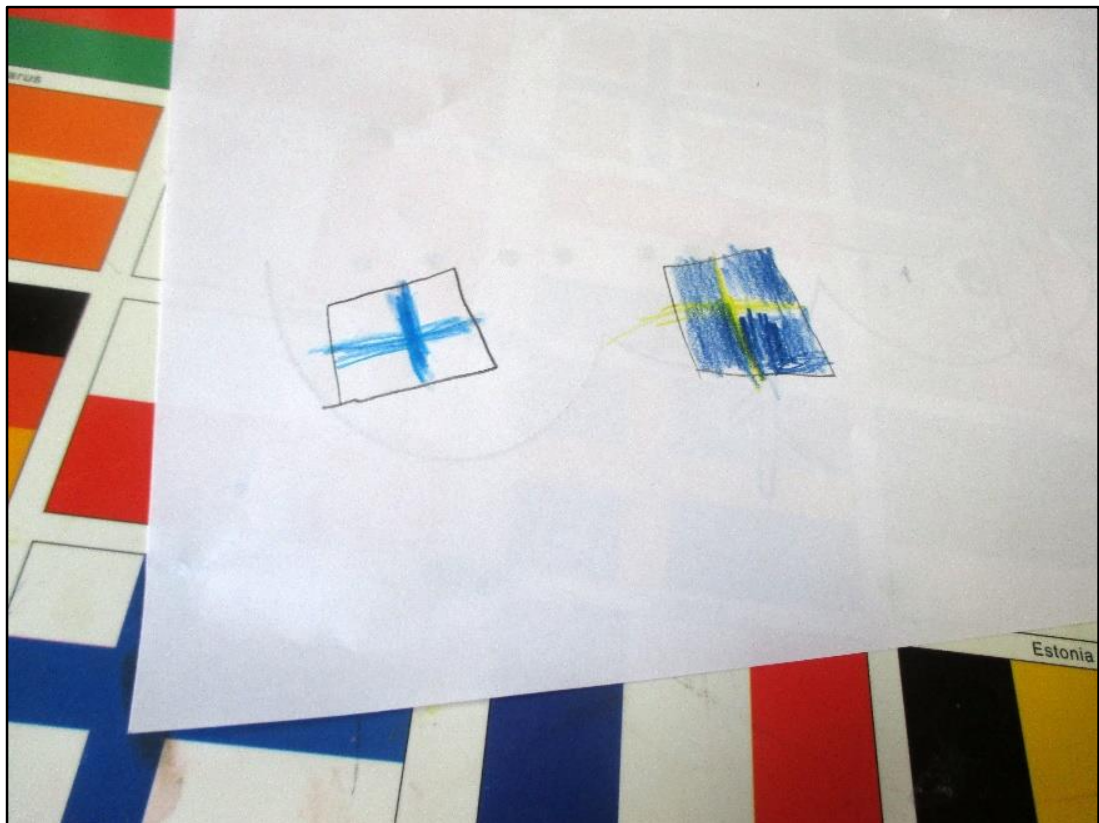
Kuva 18 "Leikkaaminen on tyhmintä. Se tehdään aina liian nopeesti."



Kuva 19 "Satuhetki. On tylsää istua hiljaa ja kuunnella"



Kuva 20 "Pelaaminen, koska se on tylsää. Eniten arvauspelit, en ole kovin hyvä niissä"



Kuva 21 "Piirtäminen, kun en melkein koskaan piirrä. En ikinä keksi mitä piirtäisin"

6 YHTEENVETO

Projektimme oli kaiken kaikkiaan onnistunut ja opettavainen kokonaisuus, joka sujui luontevasti ja suunnitelmien mukaisesti. Tavoitteenamme oli lisätä lapsen osallisuutta ja antaa mahdollisuus lapselle tuoda julki mielipiteensä. Koemme, että onnistuimme näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi tavoitteenamme oli selvittää, millainen päiväkotiympäristö on lapsen mielestä viihtyisä. Lapset kuvasivat kuitenkin enemmän päiväkodin toimintaa kuin ympäristöä, joten tämä tavoite ei täysin toteutunut. Emme tästä huolimatta kuitenkaan koe, että olisimme millään tavoin epäonnistuneet tavoitteidemme saavuttamisessa.

Saimme lapsilta arvokasta tietoa ammatillisuutemme näkökulmasta, mutta ennen kaikkea käsityksemme siitä, että lasten kanssa voi toteuttaa tämän kaltaisia projekteja, vahvistui. Lisäksi saimme toki lisää kokemusta niin lasten kuin heidän vanhempainkin kanssa työskentelystä. Erityisesti taidenäyttelyn yksityistilaisuuden suunnitteleminen ja organisointi antoi meille hyviä valmiuksia tulevia vanhempainiltoja varten, joita todennäköisesti tulemme tulevassa työssämme järjestämään.

Opinnäytetyöprojekti kokonaisuudessaan on opettanut meille vastuunottoa ja organisointikykyä sekä työelämäyhteistyötä erilaisten kumppanien kanssa. Ennen projektin toteutusta meidän on pitänyt perehtyä erilaisiin teoreettisiin lähtökohtiin, mikä on lisännyt tietämystämme oman alamme kannalta tärkeistä asioista.

Tutkimuskysymyksenämme oli selvittää, millaisena lapsi näkee päiväkotiympäristön. Saimme tähän liittyen jonkin verran tuloksia, mutta jälkepäin ajatellen ja lasten kuvien perusteella projektiamme tukisi enemmän esimerkiksi kysymys ”millaisesta toiminnasta lapsi päiväkodissa pitää?”. Saamamme tutkimustulokset eivät kuitenkaan ole täysin yleistettävissä, koska jokainen lapsi ja lapsiryhmä ovat erilaisia. Jokaisessa päiväkodissa kuitenkin pelataan, leikitään, luetaan satuja ja askarrellaan, joten voisi ajatella, että missä tahansa päiväkodissa saataisiin samankaltaisia tuloksia.

Projektimme oli rajallisten resurssien vuoksi kertaluontoinen toteutus, mutta olisi mielenkiintoista toteuttaa vastaavanlaista toimintaa lasten kanssa useaan kertaan esiopetusvuoden aikana. Tällöin lapsen ottamia kuvia voisi vertailla keskenään ja dokumentoida näin lapsen kehitysvaiheita sekä hänen mielenkiinnonkohteita. Esiopetusvuosi on kuitenkin lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta merkittävä ajanjakso, jolloin lapsi siirtyy päiväkotilapsesta hiljalleen koululaiseksi.

Olisi myös kiinnostavaa toteuttaa tällainen projekti isomman lapsiryhmän kanssa, joka mahdollistaisi esimerkiksi tyttöjen ja poikien välisten erojen vertailun. Meidän projektimme osallistui vain seitsemän lasta, joka on niin pieni lukumäärä, ettei luotettavaa vertailua voi tehdä.

Koko opinnäytetyöprosessistamme jäi onnistunut sekä positiivinen kokemus ja lähtisimme toteuttamaan vastaavanlaista projektia mielellään uudestaan. Aikataulu ja suunnitelma olivat onnistuneita ja loppujen lopuksi saimme työmme valmiiksi suunniteltua aiemmin. Myös yhteistyö niin päiväkodin kuin kirjastonkin kanssa sujui mutkattomasti ja olemme kiitollisia, että saimme toteuttaa projektimme juuri heidän kanssaan.

LÄHTEET

- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. 2016. Opetushallitus. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. Viitattu 19.3.2016.
- Halkola, U. 2009 Mitä valokuvaterapia on? Teoksessa U. Halkola, L. Mannermaa, T. Koffert & L. Koulu (toim.) Valokuvan terapeutinen voima. Helsinki: Duodecim, 13-22.
- Harju, V. 2009. Lapsi linssin takana - valokuvaus lastensuojelun työvälineenä. Teoksessa U. Halkola, L. Mannermaa, T. Koffert & L. Koulu (toim.) Valokuvan terapeutinen voima. Helsinki: Duodecim, 229-238.
- Heinimaa, E. 2011. Reggio Emilian kunnalliset päiväkodit - pedagoginen suunnan- näyttäjä maailmalla. Teoksessa J. Paalasmaa (toim.) Lapsesta käsin - Kasvatuksen ja opetuksen vaihtoehtoja. Jyväskylä: PS-kustannus, 277-282.
- Hemanson, E. 2012. Lapsilähtöinen kasvatus ja curling-vanhemmuus. Duodecim terveyskirjasto. Viitattu 13.2.2016. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00301
- Iwarsson, P. Barnperspektiv i samtal. BRIS. Viitattu 13.2.2016. <https://www.bris.se/?pageID=638>
- Jantunen, M. 2011. Lapsilähtöinen kasvatus. Teoksessa T. Jantunen & R. Lautela (toim.) Lapsilähtöinen esiopetus. Helsinki: Tammi, 6-11.
- Jantunen, T. 2011. Esikouluikäisen oppimisen luonne. Teoksessa T. Jantunen & R. Lautela (toim.) Lapsilähtöinen esiopetus. Helsinki: Tammi, 55-64.
- Jensen, J. 2014. Creativity and pedagogical practice. Teoksessa E. Hygum & P. M. Pedersen (toim.) Early Childhood Education. Tanska: ViaSysteme, 39-49.
- Karila, K, Kinos, J & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kumpulainen, L. Arkilähtöinen sosiaalipedagogiikka. Luento Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaaliala, Sosiaalialan työn lähtökohdat, Sosiaalipedagogiikka. 3.10.2013.
- Kumpulainen, L. Sosiaalipedagoginen orientaatio kasvatus- & sosiaalialan työssä. Luento Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaaliala, Sosiaalialan työn lähtökohdat, Sosiaalipedagogiikka. 20.9.2013.
- Kumpulainen, L. Sosiaalipedagogisen ajattelun & toiminnan taustaa. Luento Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaaliala, Sosiaalialan työn lähtökohdat, Sosiaalipedagogiikka. 20.9.2013.
- Kurki, L. 2002. Persoona ja yhteisö - personalistinen sosiaalipedagogiikka. Jyväskylä: Paino Kopijyvä Oy.

Kylén, A. Tätä se sosiaalipedagogiikka sitten on!. Talentia ry. Viitattu 30.1.2015. http://www.talentia.fi/files/577/Mita_sosiaalipedagogiikka_on.pdf

Lapsen oikeudet WWW-sivut. Viitattu 28.1.2016. <http://www.lapsenoikeudet.fi/>

Lautela, R. 2011. Esiopetuksen lähtökohtia. Teoksessa T. Jantunen & R. Lautela (toim.) Lapsilähtöinen esiopetus. Helsinki: Tammi, 31-35.

Luonto-Liiton Uudenmaan piirin www-sivut. 2010. Viitattu 24.2.2016. <http://lup.vyznev.net/Leikit>

MLL:n www-sivut. Vanhempainnetti. Viitattu 9.1.2016. <http://www.mll.fi/vanhempainnetti/>

Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut. 2016. Viitattu 24.2.2016. <http://www.minedu.fi/OPM/?lang=fi>

Opetushallituksen www-sivut. Viitattu 9.1.2016. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/esiopetus

Percy-Smith, B & Thomas, N. A Handbook of Children and Young People's Participation. 2010. Viitattu 27.2.2016. http://nmd.bg/wp-content/uploads/2013/02/Routledge-A_Handbook_for_Children_and_Young_Peoples_Participation.pdf

Perusopetuslaki. 1998. L 12.12.2014/1040 muutoksineen.

Savolainen, M. 2009. Voimauttava valokuva. Teoksessa U. Halkola, L. Mannermaa, T. Koffert & L. Koulu (toim.) Valokuvan terapeuttinen voima. Helsinki: Duodecim, 211-228.

Setälä, P. 2012. Lapsi kuvan takana, Erityisiä piirteitä lasten valokuvailmaisussa. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Suunnittelen liikuntaa, NuoriSuomi www-sivut. 2016. Viitattu 14.2.2016. <http://www.suunnittelenliikuntaa.fi/NuoriSuomi/Etusivut/nuorisuomi/>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2016. Viitattu 13.2.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus#otsikko2>

ThemPra Social Pedagogy www-sivut. 2016. Viitattu 27.2.2016. <http://www.thempra.org.uk/>

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan www-sivut. 2012-2014. Viitattu 24.2.2016. <http://www.tenk.fi/fi>

Välivaara, C. 2008. Valokuvat - elämänpeili ja kommunikaatioväline. Pesäpuun lehti 2/2008, 20-21. Viitattu 21.11.2015. http://www.pesapuu.fi/media/uploads/dokumentit/lehdet/tiedote_2_08_netti.pdf

Varhaiskasvatuslaki. 1973. L 29.1.2016/108 muutoksineen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Saarijärvi: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 28.1.2016. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Wallin, K. 2000. Reggio Emilia ja lapsen sata kieltä. Helsinki: LK-kirjat.

Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus lasten oikeuksista. 1991. 60/1991.

HEI ESIKOULULAISTEN VANHEMMAT!

Opiskelemme Satakunnan ammattikorkeakoulussa ja suuntaudumme molemmat sosionomiopinnoissamme varhaiskasvatukseen. Toteutamme opinnäytetyömme toiminnallisena projektina *päiväkodin ja ryhmän nimi* olevien lasten kanssa. Projektin tavoitteena on tuoda tietoisuuteen lasten mielipiteitä ja ajatuksia päivähoidosta ja päiväkodista ympäristönä. Lasten mielipiteitä ja ajatuksia kerätään valokuvauksen avulla.

Projektimme aluksi tutustumme valokuvaukseen muutamien leikkien avulla. Seuraavilla vierailukerroillamme jokainen lapsi pääsee vuorotellen kuvaamaan mielestään kivoimman sekä ikävimmän asian päiväkodissa. Lisäksi pyydämme lapsia ottamaan kuvan lempipaikastaan päiväkodissa. Kuvaamisen jälkeen keskustelemme lapsen kanssa valokuvista ja syistä, miksi hän kuvasi juuri kyseiset asiat. Keskustelun kautta saamme arvokasta tietoa lapsilta, mitä mieltä he ovat päiväkodista ja sen ympäristöstä. Valokuvausprojekti toteutetaan eskariaikana osana lapsen päiväkotipäivää, joten tämä ei vaadi vanhemmilta erityisiä aikatauluja.

Viimeisenä osana projektia kokoamme kuvat taidenäyttelyyn, jonne myös vanhemmat tullaan kutsumaan. Taidenäyttely toteutetaan julkisena näyttelynä Porin pääkirjaston lasten kirjaosastolla, jonne järjestämme teille kutsuvieraille yksityistilaisuuden. Julkinen näyttely Porin pääkirjastossa kestää muutaman viikon. Taidenäyttely tullaan toteuttamaan huhtikuun aikana, tarkemmasta ajankohdasta ilmoitamme sen selvittyä.

Opinnäytetyössämme lasten tietoja käsitellään luottamuksellisesti, eikä lapsi ole tunnistettavissa opinnäytetyöstämme julkaistavassa raportissa. Myös julkisesti esillä olevassa taidenäyttelyssä päiväkodin sekä lasten tiedot tullaan pitämään salassa ja kuvan ottajaksi merkitään esimerkiksi "Poika 6v".

Yhteistyöterveisin,

Marika Rämö

sähköpostiosoite

puhelinnumero

Anne-Mari Lounasvaara

sähköpostiosoite

puhelinnumero

Pyydämme teitä täyttämään ja palauttamaan tämän monisteen alaosan päiväkotiin viimeistään: **9.2.2016**

Lapsemme _____ saa osallistua [] / ei saa osallistua []
valokuvausprojektiin ja hänen ottamiaan kuvia saa julkaista julkisessa näyttelyssä

Aika ja paikka

Vanhemman allekirjoitus ja nimenselvennys

Hei eskareiden vanhemmat!

Opinnäytetyömme projekti on edennyt hyvin ja lapset ovat kuvanneet päiväkotiympäristöä onnistuneesti. Nyt haluammekin järjestää Teille Porin pääkirjaston tiloissa yksityisen tilaisuuden, jonka tarkoituksena on avata paremmin projektimme tarkoitusta sekä tuloksia. Pienimuotoisen esittelyn jälkeen tutustumme lastenne ottamista kuvista koottuun näyttelyyn, joka on nähtävillä lasten ja nuorten kirjaosastolla julkisena näyttelyinä 31.3.–20.4.2016.

Tilaisuus alkaa **keskiviikkona 30.3. klo 18** Porin pääkirjaston seminaarihuoneessa (2.krs). Lapsen lisäksi on mahdollista tulla maksimissaan 4 lapselle tärkeää vierasta, tilan rajallisuuden vuoksi. Kokonaisuudessaan tilaisuuteen on varattu noin 45 minuuttia.

Tilaisuudessa olevan kahvitarjoilun vuoksi pyydämme Teiltä sitovat ilmoittautumiset tekstiviestitse **22.3.** mennessä. Viestistä tulisi ilmetä lapsen nimi sekä kuinka monta lasta ja aikuista lapsen lisäksi tilaisuuteen osallistuu.

TERVETULOA NÄYTTELYYN,

JOSSA LAPSESI ON TAITEILIJJA! 😊

Marika Rämö
puhelinnumero

Anne-Mari Lounasvaara
puhelinnumero



PÄIVÄKOTI lapsen silmin

**Osana opinnäytetyötämme:
Esikoululaisten ottamia
valokuvia porilaisesta päiväkodista**

Porin pääkirjaston lasten ja nuorten osasto
31.3-20.4.2016

Anne-Mari & Marika
Satakunnan ammattikorkeakoulu

PÄIVÄKOTI **lapsen silmin**

LIITE 4

Valokuvanäyttely Päiväkoti lapsen silmin on toteutettu osana kahden Satakunnan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijan opinnäytetyötä.

Tarkoitus oli selvittää valokuvausta hyödyntäen, millaisena lapset näkevät päiväkotiympäristön. Projekti toteutettiin erään porilaisen päiväkodin seitsemän esikoululaisen kanssa ja jokainen projektiin osallistunut lapsi otti kukin kolme kuvaa. Kuvien aiheina olivat lempipaikka päiväkodissa, kivoin asia päiväkodissa sekä tylsin tai vähiten kivoin asia päiväkodissa. Lapset saivat myös askarrella itseottamilleen kuville haluamansalaiset kehykset.

**Anne-Mari & Marika
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma, varhaiskasvatus
NSO13SPB**